

ОБНОВА

Бюлетень Товариства
Українських Студентів Католиків

МЮНХЕН

Ч. 7-8 (11-12)

ЛИПЕНЬ—СЕРПЕНЬ 1948

Рік II

На правах рукопису

Ч.: 7-8 (11-12) липень - серпень 1948.р.

Рік II.

З М І С Т

	Стор.:
В.Л.: Credo	2.
Евген Перейма: ХРИСТИАНСЬКИЙ СВІТОГЛЯД І АКАДЕ- МІЧНЕ СФЕРЕЛОВИЩЕ	3.
Павло Грицак: ДО ВЕЛИКОЇ МЕТИ	9.
х х ЛЮДИ З ОПАСКАМИ	11.
Роман Данилович: ЗА ЧІТКІСТЬ ПОЗИЦІЙ	13.
х х ЧИ БАЧИТЕ?...	15.
Юліян Колтун: БІЛЬШЕ ЕНТУЗІАЗМУ!	16.
Проф.д-р Кульчицький: ЧИ ПОТРІБНА ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ?	18.
х х ЧИ ЧУЄТЕ?	21.
Проф.д-р Ю.Студинський: РЕСПУБЛІКА ОО.СЗУПТІВ	22.
Д-р Остап Орижкович: КНИЖКА НА ЧАСІ	25.
х х ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ?	27.
Проф.д-р А.Кноль: ТРИ СОЦІОЛОГІЇ	28.
Водан: ВИХОВНА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ "ОРЛИ"	31.
Ю.К. МІЖФЕДЕРАЛЬНИЙ З"ІЗІ "ПАКС РО- МАНА"	33.
х х ЩАСТЯ БЕЗ ЩАСТЯ	37.
Зенон Салій: ОСНОВНЕ ПРО ПЕРСОНАЛІЗМ	38.
михайло Островерха: НАД ПЕРШОЮ ВАРАВИ	41.
З нових журналів: Л-к: ЖИТТЯ І СЛОВО	42.
Оповідка	45.
-а-н СТУДЕНТСЬКИЙ ПРАПОР	46.
З ХРИСТИАНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО ЖИТТЯ	48.
рід: ХРОНІКА Т-ВА "ОБНОВА"	51.
х х х ПОВІДОМЛЕННЯ	53.

В.Л.

С Р Е Д О

Криків
У великі
Тихоні застою!..
Ео мелема й неспокійне
Горе під червоною зіркою
Це - каторги, тюрми, війни!
Де м'яві, воскресні
Й неспокійні
Бесни?

Де то
Вічне Кредо
Нової людини?
Де голубий шлях до Бога?
Де щасливі, тихні, дні й години?
Де до істини дорога?
Де святі, евангелійні
Й конвалійні
Війни?

Йти му
Невмолимо
Крізь усі дороги
З вічним ремством мого бунту
На миття без віри й без остопоги!..
Жару й грані з огнищ суньте
Під мої пороги,
На дороги,
В ноги!..

ни Перейма

ХРИСТИЯНСЬКИЙ СВІТОГЛЯД І АКАДЕМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Реферат виголошений на Студентським Ідеологічним Конгресі дни 15.V.1948 в Мюнхені. Реферат подано в скороченні. В першій розділі автор трактує про "обрахунок сумління як кснечність теперішнього часу". В другій розділі розглядає "основи світогляду теперішнього людства".

III. Образ сучасної людини і суспільності.

І так сучасна людина віддалилася від Трансцендентального від Абсолюта, заперечила існування Божого закону. Вона починає творити свій власний світ, світ рушійний, побудований на власній пляні. На місце Божого закону вона формує людські норми, яким бракує тривалої основи: те, що сьогодні є "правдою", в яку наказувано вірити може бути заступлене "правдою" зовсім протилежною. Миром поступування стає власна користь; гедонізм і потурання своїм фізичним гонам. Людина стає сама собі суддею і паном: "все є похвальне і чесне, що є "чесне в собі".

В націоналізмі на місце Абсолюта поставлять "націю", якої добро є найвищим законом. Добром є те, що приносить добро нації. "Нація" є в праві установляти закони, навіть такі, що доводять до жакливих злочинів, проти Божого закону. Сфера особистої совісті перестає існувати; нація у її персоніфікації у "вожді" виконує контролю над сумлінням індивідів. Разом з тим одиниця перестає рідити свою волю; її позбавляється свободи рішень і поглядів.

Большевізм є найдрастичнішою формою безбожного світогляду. Людина стає в ньому капіталом, і як матеріальна є одним з компетентів господарчої продукції. Вияв її особовості є настільки можливий, наскільки на це дозволить господарчий плян в який людину втлюють. Людська свобода доходить до таких форм гвалту, що твориться державну /урядову/ ремію і наказується в неї вірити. Загублення сталого миру вартостей доходить до того, що людина тратить здоровий глузд розумних речей і ідей. При тотальному викоріненні її свідомості християнської людина тратить свідомість індивідуальності і переміняється в безобличну людину маси. Втім випадку ми могли б її назвати марксовською людиною.

IV. Християнська людина і християнський світогляд

Подавши наші завваги про походження модерної людини, ми зовсім не хочемо тим сказати, що вона всецільно опанувала суспільності. Не будемо тут розглядати яке її поширення. Вистає тільки ствердити, що ця людина і цей світогляд знаходяться на вершці свого розвитку і що багато познач каже сподіватися, що наші часи це час кризи тої людини.

Модерна людина вже від кількох століть стоїть у тяжкій змагу з християнською людиною. Вона в бігу віків здобувала щораз то нові позиції, розширювала свою сферу діяння і впливів. Публічне життя, позитивістична наука стала майже виключною доменом діяння модерного світогляду. Християнський світогляд щораз більше втратив визнаць, так що правдиві християни стали у меншості, у відступі, у розсіпці серед поганського світа. Це нагадує перші віки християнських громад. Але вже від двох поколінь бачимо протилежне явище: **християнство** модерного людства. Не будемо тут займатися причинами великого збудження релігійної совісті християнського світу. Одне при тому хочемо підкреслити, що християнська людина осягнула велику певність свого посланництва, сильно довіря у свої сили і давно не бувалу активність.

Нам цікавить тут світотрядове обличчя християнської людини. Ми не маємо претенсії на цьому місці представити ці всі найосновніші прикмети християнського світогляду, який коріниться у св.Письмі і двотисячній християнській традиції. Цього не вдалося б нам зробити ani у ядерній формі, ani у поверховнім накресленні. Ми хочемо тільки наświetлити декілька найважливіших прикмет і властивостей християнського світогляду. Впрочім християнський образ людини ніколи не дасться уняти у якусь формулу, яку ми мали б тільки аналізувати. З джерел об'явлення, заховання Церкви або із спонтанних реакцій її святих виходить, що його образ людини треба завжди трактувати у зв'язку з конкретною ситуацією.

Основною світоглядну християнської людини є віра в. О' б-
я в л е н о г о Б о г а . Це означає визнання людської залежно-
сти від Трансценденту з одної сторони і існування взаємвідношення
між людиною і Трансцендентальним. Це означає діяння установленого
Богом найвищого З а к о н у , який є вічний, незмінний і нева-
льний від людської волі. Цей закон зобов'язує всіх людей і всі
народи. У сфері людського-індивідуального — людина є зворена на
образ і подобіє Бога т.зн. вона носить в собі всі завдання і
спроможності підняти понад свою фізичну природу і уподібнитися
до Господа, частку якого носить в своїй душі. Звідси правда віри,
що людська душа є безсмертна. Відмінно від атеїстичних доктрин —
людина має свободну волю. Вона має змогу поступати після своєї
індивідуальної совісті і її діяльність є залежна від її власних
рішень. Свобідна воля людини є першою передумовою, що людина по-
носить відповідальність за свої вчинки перед Богом.

У сфері суспільній християнizm дає нам закон любови ближнього, найбільший закон на землі. Посту-
лят любови поставлений перед нами у небувалій дотепер тотальности:
любови друзів і ворогів. Без дійсного визнавання того закону лю-
бови ніяка соціальна доктрина не принесе на землі миру між людьми.
Християнський світогляд, який ґрунтується на нашій вірі, зовсім не
покривається уявленням про істоту, яка мучиться у старих обичаях,
тривозі, рабстві й обмеженнях всякого роду, перед якими у т і х и
в самозрозумілим рятунком і виходом. Християнський світогляд не
покривається також в розумінням безособливої божесь-
кості, яке опирається на одностороннім містицизмi;

відомо не мають однозначної програми. Те саме відноситься до не-
дозволеного поплутування християнського світогляду зі світогляда-
ми нехристиянськими або протихристиянськими, про що будемо ще
трактувати нижче.

V. Світосгляд сучасного студентства

Обставини, серед яких виросло наше студентство і світоглядowe докляння, в яким воно жило й вчилася мало рішучий вплив на формування світогляду і стиль його життя. В неодному ми в спадкоємцями світогляду наших батьків. Дух ціл, як ми відвідували і відвідуємо позначився на нас своїм впливом. Мабуть всі ми носимо на нашій ментальності в більшій або меншій мірі сліди раціоналістичного модерного світогляду. Як то воно сталося?

Виховання, якому піддала наша студентська молодь добровільно на зах.українських землях і шляхом примусу на Наддніпрянщині у великій мірі сформувало духовне обличчя нашого студентства. Не треба однак гадати, що наша молодь прийняла безрастеречно ці світогляди. Ані один ані другий світогляд не здобули всеї молоді ані не усунули всецільо християнського світогляду. В західно-українській молоді християнський світогляд творив основу світогляду, а тільки в найменш кориснім випадку обмежувався до релігійно-церковної сфери. Також і молодь Наддніпрянщини не стала для християнству: релігійність людини і родинне виховання залишили слід християнству. Докажем того, що нитки які лучать ту молодь з християнством не перервалися з факт; що при найменшій зустрічі з ним, вона стає християнською активною.

Вважидьно-української мови наступило середнє "посднаннє" обох світоглядів націоналістичного і християнського в систему не позбавлену суперечностей і протиривностей. Це було можливе тільки тому, що націоналістична доктрина наверстовувалася на сильний підклад /основу/ християнського світогляду, що мав сильне коріння в історичній і культурній традиції нашого народу. По друге, ці два протилежні світогляди давалися погодити тільки тому, що деякі відміни українського націоналізму були на ділі тільки сильно акцентованим патріотизмом і не мали нічого спільного з поняттям націоналізму, так як і ми його розуміємо. Перед війною у нас не було здебільша ясного уявлення про непримиреність обох світоглядів; націоналістичного і християнського до тої степені, що люди в нашого католицького світа, пробували погодити і визнавати оба світогляди. Воєнні роки приспшили скреслення світоглядових фронтів: те що в теорії мирного часу вдалося примирити не вдалося у пробі воєнних років. Для націоналістичної теорії трапилася, ба більше накидалася практика діяння. Практика, що базувалася на довгоприготовляній теорії націоналізму виявила його правдиве обличчя. Словнилися передвоєнні перестороги деяких діячів і публіцистів з українського католицького світу, які були тоді "голосом воплюющего в пустині". Виявилось, що між обома світоглядами не може бути симбіозу, а кожний компроміс з засуджений на невдачу. Тимто наше покоління стало багатше на один досвід. Хоча одночасно не всі скористають з того досвіду; як деякі воєнні і повоснні знаки і факти показують, люди що обидва світогляди хочуть визнавати не перевелись. націоналістичний світогляд.

Для більшості студентства не має вже ніякої притягальної сили. Причини утечі від націоналізму треба шукати в тім що: 1/ Його доктрина упрощує не прості проблеми і заводить його визнаєдів на

бездоріжжя, 2/ що його розхвалена система виховання не дає очікуваних вислідів для суспільности, 3/ не врахавши на виставленні гасла національної єдності і солідарности на практиці доводить до незгоди міжусобиці, 4/ поставивши "добро нації понад усе" усунула надзвичайний закон Божий а з тим і моральний закон.

Іншим шляхом ішов вплив іншої світоглядної системи - більшовицької на українське суспільство. Це був шлях примусового накиннення поглядів, принесених з чужого поля. Немає потреби ширше розводитися на цьому місці про основи доктрини більшовизму.

Без сумніву вплив більшевизму сильно зазначився на молодій українській генерації. Ще довго після знищення совєтів цей світогляд у цілості чи у фрагментах у стилі життя, поглядах буде він покутувати серед українського народу; а особливо тих, що виховалися під тиском більшовицької тиранії. Однак, нам здається, що після упадку совєтів більшовицький світогляд втратить свою найсильнішу опору. Втратить ту підпору не тільки у його визнавців на теренах, які є під його фізичною властю, але й тих які в нього вірять, хоч і не бачили його практики.

Коли ми одного дня отаїнемо перед руїною більшевицької політичної системи, постане перед нами питання, на яких ідейних основах ми маємо відбудувати нашу соціальні відносини, на яких духових принципах ґрунтується наша духовність, яке буде обличчя українського народу. Пройшовши глибокий досвід у минулому ми в певні, що майбутня українська лідія не буде ані ліберальною, ані націоналістичною, ані марксистською, і ми сьогодні повинні приготувитися, щоб ця велика година не застала нас розгубленими і без світогляду.

VI. Шляхання християнського світогляду в студентському середовищі

Тому всі наші зусилля в студентському товаристві повинні бути спрямовані на поглиблення і скріплення християнського світогляду, який єдино принесе нашою народові відродження і дасть йому змогу повернути знову до рідних християнських народів.

Згідно із засадничим становищем християнства і поглядами його визна-
нників особистостей мусить відбудова християнського світогляду
зачатися від о б н о в л е н н я ж и в и х о с і б . Во-
ровжене і окріплене їхнє релігійне і моральне життя відділює
як дріжддя на докільця і загал суспільності. Однак цього станов-
вир ми не повинні розуміти як обмеження християнству до індивіду-
аль ої-внутрішньої сфери /як це розуміють протестанти а часом і
понаст католиками/. Слушною думка, що християнством повинен вплива-
ти на державу і суспільність через виховні у християнстві і гли-
бокий релігійності індивіди. Не означає те, що християнством має об-
межитися до т. зв. приватної сфери людини. Навпаки, Церква і релі-
гійні кола мусять виступати публічно у ділі рехристиянізації нашої
суспільності.

Якими глибинами повинно йти поширення християнського світогляду і релігійного стилю серед нашого студентства? Уже само ствердження різниць між християнським світоглядом і іншими світоглядами, у свідомлення його вартості для індивіда і суспільності є великим досягном на шляху до рехристиянізації нашого студентського середовища. З усвідомлення різниць і порівняння, яке не вийде на користь відмінам модерного

Світоглибду, повстає konieczність ревізії нашого відношення дотеперіш-
ніх поглядів і доктрин, які ми визнавали, а яких залишки і фрагмен-
ти залишилися в неодному з нас.

Серед теперішнього нашого студентства на еміграції вирінає щораз більше одиниць, які ясно і виразно пізнали конечність, плекання і лирених християнського світогляду. Більшість з посеред них об'єднується в г у р т и, які ставлять собі за мету вийти із замкненої сфери індивіда і надати своїм поглядам с у с п і л ь н о ї о с н о в и а тим самим закоруки для успішного росту і проникання у широкі верстви суспільности. Їхнє становище щодо того відповідає експанзивному характерові християнству, якого одним з головних постулатів є "усе відбудувати в Христі".

Християнський світогляд є соціальний, і тому всякий релігійний егоїзм, дбання тільки про своє особисте спасення є також проступком проти Божого закону. Небезпечною для розвитку цього діла була б тенденція /яка тут і там може трапитися/ творення "гетта", християнського "гетта" серед суспільності, тенденція відмежуватися від суспільності, творити ордени для вибраних і взаємничених. Така постава є втечею від світа і стала б причиною невдачі повзятого діла. Тому ми мусимо подати допомогу тим, які на неї ждуть, як і тим, що в байдужності чи засліпленні чи з непорозуміння від християнського світогляду відвертаються. В тім місці ми заторкуємо проблему індивідуального а п о с т о л я т у, т.зн. активного встановлення одиниць для діла: призначати визнавців християнству, проблему, яка вимагала б окремого розділу.

Ціллю індивідуального а ще більше групового аностомату є творити академічне середовище з християнським світоглядом з релігійним стилем життя. Е и х о д и м о з з а л о ж е н н я, що х р и с т и я н і з м т і л ь к и т о д і п о т р а п и т ь в п л и в а т и і ф о р м у в а т и б і г с у с п і л ь н о г о ж и т т я і к е р м у в а т и й о г о д и н а м і к о ю, к о л и в і н з н а й д е в с у с п і л ь н о с т і с е р е д о в и щ е, ш к о л у, п р е с у, о р г а н і з а ц і ї, т о в а р и с т в а, г р у п и с о ц і а л ь н о о к р е с л е н и х і з а к о р і н е н и х л ю д е й, з о р іє н т о в а н и х н а х р и с т и я н с ь к и й с в і т о г л я д. Х р и с т и я н с ь к е с е р е д о в и щ е с т а н е н е т і л ь к и п р и б л и ж е м п о р я д к у, п р а в о в о с т і, з б е р і г а ч е м д о б р о ї н а ц і о н а л ь н о ї т р а д и ц і ї, а л е т а к о ж с т в о р и т ь п і д с о н н я д е б у д у т ь м о г т и в и х о в а т и с я о с о б и с т о с т і, т і о с о б и с т о с т і, я к і в т е н е р і ш н і й ч а с м о р а л ь н о г о н і г і л і з м у і с у с п і л ь н о ї а н а р х і ї т а е п о х и м а с o в o ї л ю д и н и т а к п o т р і б н і д л я н а с. Т и м б і л ь ш е о с o б и с т o с т е й в с е р е д o в и щ і с т у д е н т і в, я к і к o л и с ь с т а н у т ь н а к л ю ч е в и х п o з и ц і я х с у с п і л ь н o г о ж и т т я: у ш к o л а х, л і т е р а т у р і, п р е с і, д е р ж а в н о м у б у д і в н и ц т в і, o с o б и с т o с т е й, я к і н а д а ю т ь н а п р а м і с в і т я т ь п р и к л а д o м.

38

K

де річ оамоврозуміла. Але й були нав'язані зносини з світовою централен студ.кат. організації - Пако Романа; делегати Т-ва співпрацювали поза тим з подібними студ. товариствами інших народів, словом ішла праця над виробленням певної марки Т-ву і на міжнародньому терені.

Зачатки студ. преси з виразним християнським настановленням - це "Бюлетень" нашого Т-ва, орган, який насправду злегка нагадує нашому старшому громадянству, що воно це подібного не має.

Ідеолог. З'їзд укр. студентства, це дефіляда інтелектуальних сил сьогоднішньої молоді, був одним місцем, де "Обнова" виявила себе, як один з дійсних елементів в академічній дійсності. Можна казати, про цей вияв те і друге, але ніхто не скаже, що на З'їзді "Обнови" не було, а це - багато.

Це все за нами. А який нам "влях у прийдешнє", якими дорогами йтиме наша дальша мандрівка до великої мети? На зовнішньому відтинку цей шлях ясний і - можна сказати - добре протоптаний. Це наша співучасть у діях міжнародньої організації "Пако Романа" в якій Головні Управі Україна має місце, як представниця всіх екзильних студентських католицьких організацій.

Як стоятиме справа у нашому українському студентському середовищі?

"Обнова" не має жадних планів щодо здобуття якоїсь фізичної гегемонії серед існуючих студентських угруповань, взагалі кажучи утертою фразою - не має політичних амбіцій. "Обнова" добачає своє завдання в чому іншому - вона має в першу чергу - і с н у - в а т и . Має свідомо творити всяким угрупованням з іншими світоглядовими заохоченнями. Має стояти на сторожі інтересів українського студентства там, де вона має до цього можливості - а такі місця є. Має, врешті, довести всім, кому це буде не байдуже, що християнський елемент у світогляді загалу нашого студентства є співвідповідний, що так яскраво вийшло на яву підчас Ідеологічного З'їзду. Якими засобами будемо це здійснювати?

Ми не розуміємо нашого "існування", як пасивного очікування і резигнації. Прийшов час, коли "Обнова" не думає обмежуватися до гурту своїх членів, але виходить на арену загального студентського життя.

Противагу іншим угрупованням розуміємо, як дружню співпрацю на полі розпрацювання ідеологічних питань, що все таки, для людей, що саме формують своє світоглядове обличчя, є основними. Тут не можемо не додати, що ми привітали б повстання ідеологічно-конфесійного товариства з наших православних колег. Тоді християнські елементи в укладі сил нашого студентства тільки скріпилися б.

Щодо вкладу нашого Товариства в цілість студентського життя, то не сумніваємось, що з природи речі нам прийдеться заступати українське студентство на всіх імпрезах улаштовуваних "Пако Романа" згл. дружніми студентськими організаціями інших народів. Праця над цим ведеться, має свою традицію, і дотепер приносила лиш позитиви.

Врешті, будемо старатися урізноманітнити дотеперішню діяльність Т-ва в її організаційних рямцях. Уже тепер успішно проходить цикл імпрез "Пізнаваймо культуру чужих". Наш "Бюлетень" розрісся до розмірів загально-студентського органу, хоч із окремо

примованої проблематикою. Нових співробітників привітаємо. До розробки світоглядових питань старатимемо в якнайбільшій мірі притягнути загальнечленства. Не хочемо, щоб певні духовні цінності подавалися іншим членам згори, але хочемо, щоб поодинокі провідні думки здобувалися загально зацікавлених, у колективній праці. Думаємо, що саме тут над не одним треба буде попрацювати.

Це може бути зобов'язано, якби ми жадали від себе, щоби "Обнова" стала життєвою школою інтелектуалів-християн. Бачимо, що наші організаційні спроможності не йдуть у парі з вимогами, що впливало б із саме такого нашого становища. Але хочемо, щоб уже таки пересічний член "Обнови" вніс дещо з її ідей до свого світоглядного дорібок. І коли це нам вдасться, то в парі із свідомістю, що сповняємо окреслену роль в загальному укладі творчих сил нашого студентства, матимемо усі основи з певністю й вірою ступати й надалі вибраним шляхом.

х х х

ЛЮДИ З ОПАСКАМИ

Я бачив людей з опасками на раменах.

Я бачив в їх очах острах і отупіння. Я бачив у них щось таке, що пробивається з очей вола по перших ударах сокири в його чрево.

Бо їх ловили по дорогах, наче звірів.

Їх тровили, але не собаками, тільки стрілами й скорострілами.

І тоді, коли вони прикладали свої голови об якийсь сніпок содоми чи картоплиння на спочинок, їх оточували збройні відділи й вибивали до останньої ноги.

Визбирали їх з потаємних криївок, з погребів, з порожніх гробниць, з борід, з подвір, з усяких піддаш та підстріш і зводили до купи, щоби легше було за одним махом поспекатися цілої юрми цих збаранілих людей.

Зантажили їх у тваринні вагони, а завжди в такий спосіб і таким робом, щоби впродовж кількох днів переїзду бодай третина з них погинула.

Везли їх у газові камери та в модерні комори, при яких були крематорійні печі. Троїли їх, убивали громовинними струмами, смажили їх тіла в електричних кітлах, перетворювали цілі товпи людей у попелища.

Вели їх упустілими вулицями містечок на окопища чи на інші призначені неважки й зарінки, де вже чорніли челюсті свіжо викопаних

погребши. Там казали їм поскидати в себе всю одєжу, аж до
 послїдного лашка. Відтак ставили їх чергою над шкарпи гли-
 бокої ями і стрїлом у потилицю перевертали на купу теплих
 трупів. Вони тремтіли сдин на однім кошмарних судорогах
 передсмертя.

Витворювали над ними такі знущання, про які в давніх, мирних часах нікому не могло й прийти на думку.

І всеодно, чи люди з острахом і оступінням в очах були винуваті, чи ні, це, що з ними діялося, було чимсь гіршим і жорстокішим, ніж сама кара. Також те, що цих людей постигло, не було тільки помстою чи історичною відплатою за їх злочини і провини,

Це був жадливий пароксизм людської душі, що на місце втраченої туги за Богом клала жадобу скривавленої страсті. Це був демонічний нахлин тваринних первнів світу в душу, що вищербила себе безвірством і тому втратила рівновагу.

І людина перестала бути подобою Бога. На ній відбився відпечаток тварини. Вона перекинулася в білу бестію.

І білими бестіями ставали не тільки гонителі, але й
гонені.

Во по кількох роках цього пекельного кошмару на землі гонені скинули опаски зі своїх рукавів, а такі ж самі, білі перев'язі почали носити на своїх раменах гонителі. І тоді показалося, що по перлих, зовсім природних, спалахах безпощадної відплати суть самої справи, таки не змінилася. Змінилися тільки ролі. Інакшою стала не людина, тільки - черга

Але - правдивих людей, ширителів Божої правди на землі, подвижників любові і справедливості, окличників віри в Бога і віри в справжню людину - такі багато немає. Є тільки гонителі і гонені. Є люди без опасок і люди з білими опасками на рукавах. А де вже звичай з накладанням опасок пере-
вівся, там існує інший двоноділ.

Хочу вірити, що це ще не минув час відплатного сдалаху.

Хочу вірити, що накупіле серце перших гонених ще не прийшло до себе, ще не віднайшло себе, ще не спроможне здобутися на те, що ми зовемо гуманністю і волюкодушством.

Ах, як гаряче хочу в це вірити!

✕

Роман Данилевич

ЗА ЧІТКІСТЬ ПОЗИЦІЙ

(До Студентського Ідеологічного Конгресу)

Студентський Ідеологічний Конгрес, що відбувся в травні ц.р. в Мюнхені, треба зачислити до помітніших подій українського еміграційного життя. Це черговий етап творчого шляху українського студентства на еміграції, що його започаткував попередньорічний франкфуртський Загальний Всестудентський З'їзд, який довів до об'єднання українського еміграційного студентства. Слідом за поєднанням розходжень в організаційному секторі прийшла черга на крок далі, на узгодження засадничих проблем діяння студентського середовища. Йшлося не про те, щоб виробити якусь одну схему мислення української високошкільної молоді, але дати нагоду обмінятися думками молодим людям з різних ідеологічних середовищ та сконфронтувати їхні погляди з сучасною дійсністю в світі а зокрема в Україні. Не мали це бути якісь сухі доктринерські розправи та диспути а шукання правильних вихідних життєвих точок для доцільної життєвої дії. Початком кожного чину є думка, тому проблема думки була осередньою точкою Студентського Ідеологічного Конгресу.

Стрижнем конгресової дискусії були три печаткові доповіді: "Україна в авангарді нових ідей" д-ра Володимира Янова, "Сучасність і ідеалі основи українського визволення" студ. Гусака та "Християнський світогляд і академічне середовище" м-ра Євгена Перейми. Дискусія над ними була не то жива, але пристрасна, ознака, що обговорювані проблеми до глибини заторкали душі учасників. Мабуть і не дуже вдумчивій людині накладається думка, що про майбутнє світу не рідатиме матеріальна сила навіть включно з атомною бомбою, але духовна сила людини й тому від її ідеологічного заложення залежатиме, чи сучасні епохальні здобутки людського духа вийдуть на її хосен, чи на повне її приниження а то й знищення. Тільки від правильного духового наставлення сучасної людини залежатиме, чи вона вийде на шлях правди та життя, чи, як каже Жорж Бернанос, станувши над бездонною пропастью, почує з неї голос: "Я є навіки закрита брама, дорога без виходу, брехня та прокляття". Сучасність не має місця на половичність та нерішучість. Треба виразно заявитись кудожу: направо чи наліво, а рішення мусить бути негайне та тверде, як криця! А даліше: не матеріальне буде в основному вирішувати про майбутнє обличчя світу, але це завдання належить до сфери духа, до світу ідей. Цю правду, не сміємо недоцінювати й матеріального у формуванні життя одиниць та цілих людських збірнот, тільки треба відвести йому властиве місце.

У дискусії зматалась два основні світогляди - ідеалістичний та матеріалістичний. Про те, щоб прихильники матеріалістичного світогляду з групи т.зв. суспільного гуманізму, хоч і виступили вони підготовано, полонили учасників конгресу, немає що й говорити, однак не можна відмовити значення такому виступові з огляду на конечну а то й життєву потребу визнавцям ідеалістичного світогляду більше уваги присвячувати соціальному питанню при розгляді розв'язки української державницької проблеми. Ці справи були майже переочувані, зокрема українським націоналістичним рухом 20-тих та 30-тих років. Саме український націо-

налізм того часу був остро критикований згаданою матеріалістичною групою. Він теж підпав критичній оцінці щодо його ідеологічних заłoженъ не тільки в доповіді "Християнський світогляд і академічне середовище", але також в доповіді "Україна в авангарді нових ідей". Цю проблему розглядав теж дуже основно д-р Володимир Білінський у своїй кінцевій доповіді "Ідеологічні заłoження українського студентства". Останній доповідач, щоправда, деякі речі може й занадто переяскарялював, але його виступ був цікавий відважним розгортанням проблем та ставленням виразної крапки над "і". Усі три доповіді а то д-ра В. Янова, м-ра С. Перейми та д-ра В. Білінського беззастережноголосили християнський світогляд та стверджували життєву нескінченність, як угольний камінь при відбудові нашої поневоленої Батьківщини поставити засаду: "Омнія реставраре Іс Хрїсто". При тому була підкреслена кінцева вимога визнати правильну ієрархію вартостей: Бог, людство, нація, людина. Треба вважати, що саме в цьому проявилася основна критична постава м.ін. до дотеперішніх ідеологічних заłoженъ українського націоналістичного руху. Це було зокрема наглядне в дискусії, в якій теж заторкнено проблему злочину в т.зв. націоналістичному декалозі, як засобу боротьби за українську державу. Обороняти таке з'ясування цієї проблеми взяв на себе невдячний обов'язок д-р В. Янів, чим витворив він великі "ножиці" між тим, що заступав у своїй доповіді, а тим, для чого шукав виправдання у згаданій дискусії. Навіть факт /який він подав/, що націоналістичний декалог творили гарячі 19-20-літні юнаки, які, мовляв, в поняття злочину вкладали зміст оцінки ворогів дій українського визвольного руху, не міг нікого переконати щодо правильності їхнього чину, зате така оборона могла зробити тільки шкідливе замішання в молодих душах та на його таки очах виривати цеглини з будови, що її ставив він перед учасниками конгресу в своїй ідеологічній доповіді. Поняття злочину має свою виразну дефініцію як правового, так і морального характеру й цим терміном намагатись заступати поняття незлочину діло хитке та з становища християнської віри та моралі недоцільне. Ми пережили на нашому національному організмі жахливі наслідки таких нехристиянських ідеологічних заłoженъ, що дали свій вияв навіть у братівбивчих актах на політичному тлі. Коли д-р В. Янів оцінив його вибір на голову конгресу, як реверанс у бік українського студентства 30-тих років, то цілком певно, не було це рівнозначне з признанням для всіх його тодішніх виявів, як у практичній, так і ідеологічній площині. А впрочім ідеологічний конгрес не був судом присяжних, перед яким на оборону творців націоналістичного декалогу треба було наводити різні відтяжуючі психологічні моменти. Учасники конгресу, як хірурги з ножем у руці, мусіли підходити до розгляду ідеологічних проблем і тому не могло бути в них місця на поетичні відхили. Що оборонець парадоксальної інтерпретації поняття злочину в націоналістичному декалозі змістця не стрінувся з правильною думкою з боку християнської ідеологічної групи, причини треба добачуватись в тому, що з сильною її ідеологією не йде ще в парі сильна її організованість і тому виступ цієї групи на конгресі треба вважати незадовільним.

До числа згаданих чотирьох стисло ідеологічних доповідей дійшло ще шість інших, що дуже збагатили тематику конгресу. Дискусія, пізніше все й обмежувана, шук не могла вичерпати всіх заторкнених проблем, а над двома останніми доповідями взагалі

11 не було. Три робучі дні (два з них затяглись до пізньої ночі) виявились закоротким часом, щоб можна було вповні задовольнити потребу безпосередньої виміни думок та поглядів. Випроchim і недаремно, якщо візьмемо до уваги, що був це взагалі перший з'їзд українського студентства, на якому в такому великому числі взяли участь представники всіх українських земель, та що був це перший студентський ідеологічний конгрес.

Організація конгресу, як теж його провід був в основному добрий, хоч в одному випадку керма вийшла з його рук, а саме в моменті, коли представники УПА дозволяли довгі хвилини ждати на свій запровадженні виступ, що врешті, помимко нетерпеливого очікування учасників, закінчився тільки кількома короткими словами.

49 БАЧЕТЕ?

Чи науко?

Чи бачите руїну людства?

Чи бачите людину, що вивернула з себе душу?

Чи бачите виборітну думу людини?

Свого нічого зм'ягчати людини - поколото. З нього остали тільки кусні та обривки. Ного розчавили ланцюжні гусани знід залізних коліс, що двигали на собі танки, гармати й міномети. Ного потоптали кіньські копита й підковані зап'ятки маршових колон. Ного покришили гранати й шрапнелі. Ного скунала в слюзах та в крові злоба й ненависть озброєних людей.

Воно обгоріло в огнистих жадобах помсти.

Воно обрізане гілками й болотами доріг, що ними котилася
гріховна апокаліпса немого часу.

Чи бачити?

Чи бачите ганьбу життя?

Чи видите, в якій частині попала людина, що возиннула царствен-
ну путь релігії?

чи заважили ви, в якій захлин життя воде людину свобода без закону?

Чи бачите руїну людської душі?

Чи бачите?

Ви - пророки беззавангодійної слаговисті?!

Юліян Колтун

БІЛЬШЕ ЕНТУЗІЗМУ!

/На маргінесі Студентського Ідеологічного Конгресу/

На Студентському Ідеологічному Конгресі 15-17 травня ц.р. ТУСК - "Обнова" виступила як окрема ідеологічна студентська група.

З рамени "Обнови" було два реферати: ідеологічно-поглядовий м-ра Є.Перейми п.н.: "християнський світогляд і академічне середовище", та соціологічний д-ра Юрія Студинського: "Християнський соціалізм". Кінцевий реферат Конгресу: "Ідеологічні заложення укр.студентства" д-ра Володимира Білинського, члена філії "Обнови" в Ісбруку хоч був виголошений не з рамени "Обнови", то однак зі змістом його реферату вповні солідаризуємось і можемо спокійно під ним підписатися.

В підготовці С.І.Конгресу та виконанні програми рефератами взяли участь лише 4 ідеологічні групи студентів, а саме: обі групи Націоналістів, Група Суспільного Гуманізму (соціалісти) та ТУСК - "Обнова".

Якщо ходить о дискусію, то центральною квестиєю була проблема ідеалізму і матеріалізму.

Перший з черги реферат на Конгресі д-ра В.Янова: "Україна в авангарді нових ідей" я назвав би програмовим рефератом С.І.Конгресу. В ньому прелегент порушив питання, що цуртуть сьогодні не лише серед укр.студентства, чи укр. спільноти, але в усіх спільнотах в Європі і поза Європою. Цей реферат був зрештою в цілості поміщений в "Час-і".

Зпоміж нових ідей висувається на передове місце християнська ідея. Цей зворот після останньої війни до християнської думки не тільки в філософії, науці, але і в політиці зовуть сьогодні модним! І його абсолютно модним не назвав би. Бо це не мода! Це konieczність і потреба хвилини! Цю потребу починає розуміти й Америка, що - згідно з поглядом п. д-ра Янова - має фазичну силу, та не має ідеї. Америка звертається до християнської ідеї, до найбільш організованої її форми, до католицького християнства - як до найсильнішої протиідеї комунізму. Про це говорить факт попертя християнської партії при останніх виборах в Італії.

"Час" з 20.6.1948. коментуючи статтю ньюйоркського кореспондента пол.часопису "Ожея Бяли", пише: "Завданням США створити таку ідеологічну концепцію, яка своєю атракційністю перемогла би комунізм. Балачки про демократію не вистарчають, бо це слово можна різно розуміти. Треба створити умови для повстання американського духового провідництва для решти світу."

Коротко: це шукання протиідеї комунізму. Слушно підкреслив д-р Білинський в своєму, останньому з черги, рефераті на Конгресі, що демократія як ідея не вистарчає до протиставлення комуністичній ідеї, бо комунізм це месіанізм. В боротьбі з комуністичним месіанізмом протиставитись успішно може лише християнський месіанізм. Комунізм має розмах, бо його ширителі і пропагандисти овіяні ентузіазмом, є фанатиками. При тому вони пропагуючи матеріалістичні ідеї, бувають аскетами, а ми пропагуючи ідеалізм, буваємо в практиці журиниками й матеріалістами. Інша річ, що вони засліплені й вузькоглядні, але мають запал, котрому несвідомі й незорієнтовані улягають та падають жертвою.

Нераз ми бачили такого пропагандиста, що горлає вивчені фрази в сто процентовій добрій вірі, що вони правдиві. Такого пропагандиста можна порівняти з кошем, що має прислони на очах. Зап'яжений, біжить він гостинцем, нічого більше не бачить та думає, що цілий світ складається лише з гостинців.

Кожна ідея мусить мати ентузіастів. Якщо вона не тріпка, то скомпромітується, і скорше чи пізніше провалиться разом зі своїми ентузіастами.

Християнська ідея, що протягом двох тисячеліть виявила себе найбільш творчою і ніколи не збавна, сьогодні має мало ентузіастів. Має на думці християнських, а не світських людей (не лише студентів але й старших).

Світ сьогодні не фізично, але морально несприготований до боротьби з комунізмом. Політики номлять собі голови над вишукуванням протидії, а не мають зідваги признати, що лише політика оперта на християнські етиці, одушевлена понадкласовою і понадпартійною християнською любов'ю ближнього є в силі протидіяти марксісько-класовому, месіянському. Всі концепції, оскільки не будуть мати нічого спільного з християнською етикою, будуть модними кілька чи навіть кілька десятків літ, а врешті опсжуться невиспачальними.

Відсталість від християнської науки можна завважити й серед української студентської молоді. На брак християнських ентузіастів нарікає академічний душпастир о.в. Мельник в своїй книжці "Українські Хрестоносці". Автор, знаючи вже зрештою українському громадянству зі своєї ентузіастичної концепції українського народу, підкреслює, що до зреалізування цієї концепції є коначний запал, релігійний ентузіазм, що створив в середньовіччі лицарів, а "без якого в умовах нашого національного життя всі наші збірні надії і сподівання остануться несповненими." ^х Брак українських християнських ентузіастів доводить автора до сумного висновку, що перемінюється в печальний опис:

"Де Претечі нашого Народу?"

«А українські християнські Предтечі?»

Це факт, що в авангарді нових ідей центральне місце займає християнська ідея. Вона видвигає християнський ентузіазм проти комуністичного несвідомства. В довідок, що християнсько-католицька ідея найбільш небезпечна для комунізму, наведу висказ одного таки з бувших комісарів нар. освіти СРСР. Коли його запитано, чому більшовики переслідують спеціально християнську релігію, а інші як нпр. жидівську, чи інші східні релігії толерують, то він відповів: "Ми переслідуюмо християнську релігію, бо вона ж и в а, а всі інші мертві! Тому вона, а спеціально християнсько-католицька, найбільш для нас небезпечна. І ми будемо її безощадно нищити. Або ми знищимо її, або вона знищить нас."

Та на цьому місці треба з нашого боку виразно підкреслити, що будь-яка ідея чи релігія настільки жива, наскільки ентузіастичними бувають її ісповідники. Бо ентузіязм приверженців якоїсь ідеї є мірою її сили й живучості.

х) О.В.Мельник: "Українські Хрестоносці", Мюнхен, 1948.

Проф. д-р О. Кульчицкий

ЧИ ПОТРІБНА ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ?

/Відповідь на статтю п.Л. Грощенка/

Прохаю Хвалъну Редакцію не відмовитись помістити відпо-
відь на статтю п.І.Грушенка, поміщену в бюлетені "Обнова" з
травня 1948, стор.36-38. Побіч моментів особистої натури мі-
стить моя відповідь, дежкі спростування помилкових поглядів
автора і тому заслуговує на увагу тих читачів, що цікавлять-
ся справою відношення екзистенціалізму до християнізму.

Хід газет статті, якщо б йому надати форму логічної пов'язаності, можна б звести, якщо не помиляюся, до ось яких тез:

1) Екзистенціалізм є нам непотрібний, бо "найвизначніші державні мумії Америки і Англії а також Франції" - Трумен, Бірнс, Маршал, Бідо, навіть англійський соціалістичний прем'єр Етлі, заявляють, що світ мусить стати твердою ногою на ґрунт християнської філософії. "А наші професори вмовляють в нас, що нам треба ще нової філософії, щоб ми могли показати світові свою енергію, творчість і героїку."

Відповідаю: "Наші професори"-нікому нічого не зможуть, тільки висказують свої погляди. За тими поглядами дилікція, що її без наменшої рації вводить автор: "або голошений в "Проблемах" екзистенціалізм, або християнізм", е, як покажемо, вповні нелогічноу. Екзистенціалізм не виключає християнізму, - та вправді не мусить але може із ним погоджуватися. Отже не: або християнізм, або екзистенціалізм, але е друга можливість: і християнізм і екзистенціалізм.

2) Екзистенціалізм за п.Грушійком це "філософія про людське існування", бо "екзистенціалізм" значить "існування". Цілкомита неправда. "Екзистенціалізм" саме не є філософією існування, але є як це дуже виразно в статті проф.Кульчицького написано, філософією радикального розрізнення поміж поняттям і о н у в а н н я /Dasein/ і поняттям е к з и с т е н ц і і /Existenz/, що охоплені ширшим поняттям людського буття /a.menschlichen Seins/. Так само цілковитою помилкою є твердити, що ані екзистенціалісти ані автор проф.Кульчицький не подають ліку на лиха існування, а саме на почуття бентежної відчужености, почуття цячності, нудьги, суму, розпукки. Навпаки. Екзистенціалізм саме шлях визволення із існування знаходить, а проф.Кульчицький відносні погляди невизначно передає. Ось що читаємо в статті проф.Кульчицького, стор.10: "О с н о в о ю е к з и с т е н ц і я л і з м у, і з' якої в и в о д и т ь т е ж", свою назву, є розрізнення всфері людського буття двох його способів /"модусів"/ буття: і с н у в а н н я і е к з и с т е н ц і і". Буття людини може мати форму існування, коли воно визначає координатами біологічно-життєвих, біотичних гонів і "інматань". Буття людини може однак мати на думку екзистенціалістів, ще іншу, радикально відмінну форму: "модус екзистенції", постать буття незалежного від біологічних мех і мет - постать, що цьому біотичному існуванню протиставиться, із антагонізмом до нього та з його переможенням ційно вирінає /ст.11/. На стор. 12-ій дефініюється коротко екзистенцію, як "інший ріід буття", в якому йде про відношення до чогось, що

переступає і перевищує межі біотичного існування, а що може мати різні постаті і форми - від ідеалу лицарськості до міхоти (Унамуно) або релігійної ідеї бога в Ріккерарда". Цим би не було, це вище потойбічне буття завжди його являється супроти біотичного існування "позамежовим", являється його т р а н с ц е н д е н ц і є ю, хоча в своїх змістах буває "частіше різноманітна для різних суб'єктів, що позитивно визначати його не можна". Твердження автора, що екзистенціалізм являється "філософією про людське існування" можна отже вважати в світлі цих наведених із статті проф. Кульчицького місць, навіть не непорозумінням, але незрозумінням і незрозумінням так далекосмакним, що насуває підозріння про неохоту зрозуміти.

Чи справді екзистенціалізм як філософія розрізняє життя існування і екзистенцію? Чи не знаходить ліну на невіддільні від існування лиха, що їх він відкриває в почуттях відчуженості від світа, остраху, суму, розпачі, що супроводять особливо "межові ситуації" нашого життя — терпіння, провину, випадковість, боротьбу та думку про смерть?

Читаємо на стор. 12-14 в "Проблемах": "Коли почот почуттів мячності, нудьги, суму, розпукі осягає, в і д п о в і д н о в и с о к и й с т у п і н ь і н т е н з и в н о с т и, потрібний щоб визволити потрясення внутрішнього переставлення, - вириняє нараз і нараз із несуттєвості існування суттєвість екзистенції як другого відмінного "модуса" /способу/ людського буття".

Ще й легко на основі цих завдань і спростувань звернути запис автора до редакторів - бути "осторожними із писанням або помішуванням статей" про поганську безбожницьку філософію - "бо інакше показують своє крайнє невіжество (.) та несвідомо бачимуться непоінформованого читача" - до самого автора! На таблиці студентського приміщення на жоріхитрасе висіла колись наліпів поважна острого: "Не тільки пишіть, що знаєте, але знайте, що пишете!" Мимохіт доводиться про неї тут згадати.

3) Переходимо до тези автора, що екзистенціалізм є безбожницьким нігілістичним напрямком думки, бо зрозумів атеїста Сартра і сартризм, а цей знов "українську відмінку сартризму" - "Енсія" Косача, - та ще й тому, що його основоположника Гайдеггера був зволучником Гітлера, який "знищив мільйони українського населення". (Стор. 36-37).

Як ми вже попередньо зазначили екзистенціалізм м о ж е
але не мусить погоджуватися із християнським поглядом на
"трансценденцію". Як зрештою переважна скількість філософсь-
ких систем, включаючи класиків філософії Платона і Аристоте-
ля - не з екзистенціалізм х р и с т и я н с ь к о ю . філо-
софією, з чого зовсім не виходить, що він е, тим паче мусить
бути християнському світоглядові ворожим. Бумаж, що розрізнен-
ня екзистенції як форми буття визначеного духовно-вічним зав-
данням людини і існування, як вищої змісного-пресонної фор-
ми буття, саме віднобить о с н о в а м християнського
світогляду. Якщо я помиляюся, то автор мені викине протидоказ.
Очевидно, як я сумнівно в моїй статті зазначив - "трансценден-
ція" для різних суб'єктів буття дуже різноманітна і можлива е
тим самим й така, що не приймає особовости Божої. Такою поста-
тею екзистенціалізму являється "сартризм". Те, що існує анти-
християнська постаь екзистенціалізму, очевидно з нічому не
перечить ствердженню, що інші його постатті не тільки не го-

досять ніяких антихристиянських ідей, але навпаки своєю концепцією "автоперховости" людини в існуванні і екзистенції дуже вислідно самі основи християнського світогляду (не менш успішно, як напр. система Плятона чи Аристотеля, які чомуже були у великій мірі християнською філософією-використані для обоснування християнської доктрини) зміцнюють. Що до Косача і його "екзистенціалізму" - всупереч поглядам шановного проф. Шереха, що на мою гадку виголосив "блискучу доповідь про книжку, яку Косач м і г б у в написати", - про ніякий екзистенціалізм в Косача говорити не доводиться. Обставина, що якась із постатей повісти вважає промені Омега за Бога чи що Ірен бере дівчину, яка йому пообається - не мають із екзистенціалізмом та "сартризмом" нічого спільного, і в ніякому випадку не приходить ся відкликуватися при цій нагоді до якогось "сартризму". Подібні речі трапляються теж поза колами т.зв. "сартристів".

4) Залишається ще остання теза автора, що, мовляв, проф. Кульчицький повинен був згадати саме про сартризм як і про повість Мосача, - тимчасом "ніхто" ані словом не пише як виглядає в практиці оця нова філософія".

Чому не згадано в моїй статті про повість Косача виходить вже із попередньо сказаного. Статтю мою присвятив я ідеям, а не практиці екзистенціалізму, а навіть признаюся, що саме поняття "практики екзистенціалізму" для мене цілком неясне. Якщо автор має тут на думці вияви екзистенціалізму, в ділянці літератури, особливо французької, не було можливим оцінити далішні і посередні вияви екзистенціалізму обговорити в моїй статті вже ізза того, що не маю звички писати про речі відомі мені тільки з другої руки, а не був'я вчасливому положенні автора, який видно, має змогу покористуватися потрібною літературою, для мене в Мюнхені не доступною. Поза тим узгляднення літературного екзистенціалізму вимагало б відмінного підходу, як представлення його ідеологічної структури. Кожний автор має право обмежувати свою тему до рамок, які йому видаються потрібні, і робити із обмеження висновки на "доцільне промовчання" видається мені не "ферплей" особливо, коли хтось заздалегідь і виразно свій намір триматися в визначених границях зазначує.

Як зовсім доволільним і нічим необоснованим являється закид "промовчування від"емних сторінок екзистенціалізму" так і закид пропаганди в користь екзистенціалізму не наводить для себе ніякої підтримки в тексті. Не можна вважати пропагандою екзистенціалізму напр. такого ствердження: "Хоч і як назверхні умовини українського життя штовхають українську духовність на шлях екзистенціалізму, внутрішні структурні даності цьому процесові не сприяють." Правда, я не виключаю, що екзистенціалізм міг би в українській психіці прийнятися, якщо б змінив свою постать. "На нашу думку зовсім можлива постать екзистенціалізму, що не означає собою відвернення від світа, але його перевищення і доповнення, як напрувченні св. Франца Асизського, а в нас Сковороди". Чи таку постать теж можна би вважати за безбожницьку і атеїстичну, нехай скажуть ті католицькі читачі бюлетеню "Обнови", що їм відома наука св. Франца з Асизу і Сковороди та нехай осудять, чи має якесь оправдання закид пропаганди начебто шкідливої для наших пластунів екзистенціальної ідеї.

На закінчення ще одна увага, яка торкається стилю статті п. Грушенка. Це думаю, щоб я був надто суб'єктивним, додаючи в цьому аж надто виразну зачіпливість і агресивність. А чейже "стиль то людина" - в тому випадку к а т о л и д ь н а л ю д и н а. Як мило згадувати - на основі асоціації через

контраст, - постатті французької католицької акції, бачені
колись в молодості в довкіллі гр. Тишкевича, - шовково-м'яких
французьких прелатів та виховану ними католицьку молодь...
На жаль "у нас інакше, інакше, інакше..."

ЧИ ЧУЄТЕ?

Чи чуєте?

Життя людини - плаче.

Заблукало в хамі доктрин та ідеологій і - плаче.

Згубилося в гуді збройних винаходів і - плаче.

Напилося трішнівих газів по камерах смерті.

Набулося по тюрмах і в'язницях, по лагерах і засланнях
та й - плаче.

Чи чуєте?

Запідкало життя людини - курдешчить.

Воно проклинає той час, у якому людина відреклася Бога.

Воно, наче поранене левиня, стогне при перехрестях люд-
ських жадіб і - прохає рятунку.

Окривавлене допадами людських злочинів валяється по дря-
говинних і добрах світу, монаючи.

І закриває своє лице з сорому, що воно - людське.

Чи чуєте?

Чи чуєте, ви, утікачі з Божого царства й шукачі ожинетрів,
на яких пана хреста?

Ви, окаянні чоловіки й невісти, приречені на вічну смерть
і на загибіль!

Ви!!!!...

Проф. Др. Юрій Студинський

РЕСПУБЛІКА ОО. ЄЗУЇТІВ

Велика область, замкнена південно американськими ріками Урагуаєм і Параною, що пливають до себе рівнобіжно на просторі однієї тисячі кілометрів і де сьогодні знаходиться держава Парагвай і південна частина бразилійської провінції - була колись територією "Єзуїтської Республіки", в якій відбувся один із найцікавіших соціальних і господарських експериментів у світі.

В 1588-ім році єпископ з Ля Пляти закликав був туди єзуїтів і поручив їм з'єднати туземців до Католицької Церкви. Отці Єзуїти відгукнулись на цей зазив, але й змісця поставили, як умову, що до території, якою вони будуть управляти, буде строго зборонений вступ всім європейцям, не виключаючи епід цієї заборони й еспанців, що тоді володіли тими областями Південної Америки.

Зробили це отці Єзуїти для добра туземців, бо, як відомо, найбільшими і найжорстокішими ворогами корінного населення були саме європейці. Великий французький соціолог і економіст Шарль Дід, обговорюючи цю проблему, писав: "з якою радістю прийняли б і сьогодні колоніальні народи вістку, що до їхньої батьківщини вступ заборонений європейцям".

Є незаперечним фактом, що врятування від загибелі тубільного населення Південної Америки, що становить й сьогодні расове ядро південно-американських націй, це заслуга католицьких місіонарів, в першу чергу Домініканів і Єзуїтів.

В коротких словах подамо історію єзуїтської спроби створити Божу державу - свого роду *civitas Dei* - в зміслі св. Августина в тих невідомих тоді, бо щойно відкритих, краях.

Н а с е л е н н я р е с п у б л і к и

Плем'я, що заселявало територію під єзуїтським протекторатом - це гуарани. Ніколи в 160 річній історії цієї єзуїтської держави, якої простір перевищував область сучасної Франції, населення не переступило числа 150 тисячів людей. Це одна із загадок досі невияснених, про цей демографічний застій, бо чей же Церква взивала мати діти, молодь мусіла обов'язково одружуватись: дівчина з 15 роком життя, молодий чоловік із 17-им роком; ніяких запобігаючих засобів проти запліднення не практиковано, а в додатку й медицина стояла високо, бо, як відомо, найкращими лікарями цього часу - були саме Єзуїти. Однак таку саму стагнацію числа людности завважуємо тоді і в інших областях Америки.

Суспільна організація

Чи правильно називати цю державу Єзуїтів республікою? Під деяким оглядом можна й так, бо населення висирало собі свого президента і 12-ох урядовців. Ціла організація була влаштована на зразок єспанських міських управ, виконув владу мав в своїх руках Коррегідор, були два посадники і чотири міські радники, очевидно був і президент поліції і державний прокурор.

Але найважливішу роль в державі виконували такі отці єзуїти, що поділили були цілу територію на 31 малих містечок, з яких найбільше мало 3 тисяч душ.

В кожному такому осередку жило двох патрів: один старший віком, що сповняв функцію ректора і пароха, та один молодший, що підготовлювався бути його заступником. Патер мав не тільки над населенням моральну опіку, але теж і вмішувався в політичне життя, йому прислугувало право вета при всіх виборах. Коррегідор мусів йому кожн ого дня давати точний звіт із своєї діяльності.

Усі чоловіки від 12 до 30 року належали до братства Архангела Михаїла, а жінки до братства Парми янголів. Понад обома цими товаришеннями було братство Гожої Матері, до якого могли бути прийняті тільки найбільше заслужені.

Господарське становище

Кожна родина провадила своє індивідуальне господарство, що було достатньо велике, щоб забезпечити її прожиток. Плекання кукурудзи було головним продуктом. Життєва стопа гуаранів була досить висока. Лезмежна скількість звірини і риби вповні задоволювала життєві потреби населення. Виробництво бавовни забезпечувало одяг мешканців. Існував ткацький домашній промисл.

Окрім індивідуальних господарств були ще й громадські добра т.зв. "Гожі посідання", на яких працювали мешканці чергуючись. Плоди із тих громадських дібр були призначені для старих людей, удовиць і сиріт. Є цікаво підкреслити, що в тих єзуїтських провінціях не було ніякого обігу гроша. Єзуїти не хотіли мати торговців на своїй території. Мужчини працювали ще й при будіванні і прикрашуванні церков, яких архітектура відома під назвою "єзуїтського стилю".

Виховання молоді

Окреме піклування присв'ятили єзуїти вихованню молоді, що вчилася в окремих відділах для хлопців і дівчат. Однак у практиці повнішу науку діставали тільки діти шляхетських родів, що займали опісля адміністраційні становища. Єспанської мови не учено в тих школах. Навіщо бо й знати її їм було треба? Усім європейцям вступ до єзуїтської держави був заборонений!

Д-р Остап Брижкєвич

КНИЖКА НА ЧАСТ.

Надзвичайною появою на нашому книжковому ринку це книжка о. Василя Мелнича п.н. "Українські Хрестоносці". В ній автор поставив собі за ціль з'ясувати нашу релігійно-національну дійсність. Хід авторових думок ось такий:

В нашій дійсності треба нових хрестоносців, які, маючи перед своїми очима високі християнські ідеї, творили би визвольні діла. А хрестоносці це не плазуни, що повзуть по низах життя, але вершники духового життя з твердим хребтом та сильними стреміннями в своїх життєвих рейдах.

Але перш ніж передумовою такого часу, що в ньому ми потрапили б поставити поряд наших хрестоносців, це перш за все м о р а л ь н е у з д о р о в л е н н я, що його підкреслює автор майже в кожному розділі. Таке моральне уздоровлення найкраще уявляється в боротьбі за духові та внутрішні якості життя, в боротьбі за християнський ідеалізм, за християнське почуття обов'язку і таке саме почуття відповідальності.

Моральне ж відродження це те саме, що д і в і н і з а ц і я л ю д и н и. Автор підкреслює, що модерна людина опинилася в такій жалюгідній ситуації, в якій безвиглядну духову порожнечу власного життя намагається заступити всякими мудруваннями. Вона є віддівінізована і через це вона не має в собі тієї притягливої сили, що концентрувала б всі вияви життя до великого змагу.

Щоб краще довести конечність духового відродження, автор в перших розділах яскравими красками змальовує сьогодинішній моральний занепад а, збираючи до цього потрібний матеріал, по-слуговувався інтроспективним методом. По глибини аналізуючи одиниці та загали, потрапив вповні відкрити душу сучасної людини. Автор не міг на думці вповні розробити ці важливі питання, що їх порушує в поодиноких розділах своєї книжки. Він тільки хотів видігнути на поверхню ці головні причини, від яких бере початок сьогодинішнє як моральне так теж і матеріальне лихо.

Для кращої проглядності автор поділив свою книжку на розділи, що започатковуються добре підібраними заголовками, з яких можемо наперед відгадати тенденцію цілого розділу. При цьому автор мав ще другу ціль: показати людям інтелектуальної праці глибоку тематику, яка, набравши різних форм, залежно від напрямків авторів, заслуговує на необхідну актуалізацію.

Починаючи аналізу перших розділів книжки впадає тут у вічі змальований яскравими красками моральний упадок, що походить із духової порожнечі людини, яка являється пропацією в першій мірі для неї самої. В цю духову порожнечу, крім того, вловчу яму, всувається й паде всякий творчий чин модерного матеріаліста. В душі модерної людини створився вакуум. Бо для модерної людини ХХ-го століття релігійні та церковні моменти відійшли на задній план.

Другою пропастю між модерного життя і моральна інерція людини. Ніде правди діти - кожний з нас може за автором ще ствердити, що моральний змісел сучасної "модерної" людини зівстав спаралізований, а впарі з ним спаралізований теж і сам критерій моральности, погляд на добро і зло і сам аспект на мету життя.

Вглядаючи в історію людства можемо признати авторові рачію, що впродовж історії людства не було цілих груп і цілих спільнот людей, що в засади і в програми своїх організованих діянь клали б, як одну із перших засад, жити поза світом понять про добро і зло.

Модерний чоловік живе в периферіях самого себе. Він не зінтегрований, а здеталізований, і вся його дійсність роздроблена, розкришена, перверзійна, без осередка, без інстинкту моральної орієнтації і теж без дару інтроспекції. Одним реченням: моральний стан "модерної людини" є моральною анархією.

В розділі п.з. "Проблеми молодости" автор кладе неначе уголані каміння - три проблеми, що повинні бути базою у самовихованні молоді. Першою із цих проблем є проблема ідеалу. Бо хто розпочинає свою працю культом її успіху, а не культом ідеалу, цей кінчає цю працю без успіху. Каменем проби в праці не може бути тріумф. Хто працює для тріумфу, ніколи справжнього тріумфу не діждеться. Тріумфаторами й героями є ті, що власними жертвами й терпіннями здійснюють свої ідеали в житті та під цими авспіціями починають і провадять свій труд.

Метою нашої праці повинна бути перемога, але не за всяку ціну. Бо не можна забувати про те, що найбільша перемога - це перемога над самим собою. Вона різьбить характер одиниці, бо сягає до найдавших глибин її духового життя.

В проблемах чистоти й обов'язку автор доводить, що людина, зокрема молода людина, має обов'язок не тільки дбати за чистоту свого життя, але й за чистоту своїх життєвих ідеалів. А найвищими ідеалами християнина повинна бути: правда, добро і краса, яких джерелом є сам Абсолют.

А практичний християнізм це втілювання цих ідеалів у життя, що проявляється не лиш говоренням, але наглядними ділами. Так, що одним із головних обов'язків молоді людини є дбати про гармонійний розвиток свого духа, що мусить іти впарі зі збагачуванням науковими й мистецькими теж і релігійними та моральними мудростями. Інакше санація жакливої дієвості без дійственого християнізму - це нездійснима мрія. Всебічно упорядкувати життя нашого народу в майбутньому без духових, моральних і культурних принципів християнської релігії - це понад всякий сумнів річ просто нездійснима. Ми одначе мусимо вірити в це, що вневдовзі перемогі люди українського збірного життя зрозуміють правду про велике історичне післанництво українського Народу. Вони вкінці таки переконаються, що природна релігійність, природний християнізм, це найспонтанніша, наймогутніша і найреальніша сила українського народу. А цю силу треба охопити міцною церковною організацією, а водночас треба воздвигнути її в висоти історичного післанництва нації.

Ії треба висунути на чолю провіденціальних завдань українського народу, як чинник відродження і переродження зматеріалізованого життя людини наших часів.

На жаль навіть тут, на еміграції, ми бачимо наших людей з голосними іменами політиків, письменників, критиків й літературознавців, що завзялися за всяку ціну відродити нову відміну матеріалізму, т.зв. "український матеріалізм". Вичуваємо новий нахил матеріалістичної думки в наше суспільне й літературне життя. Одначе ми покладаємо надію на душу нашої людини, на відродження тієї душі та на духовість цілого українського народу, для якого матеріалістична доктрина є неприродна, чужа й осоружна.

Далше автор, аналізуючи душу сучасної людини, висловлює

переконання, що в душі модерної людини повно всяких сумнівів. Ці сумніви існують в її душі навіть тоді, коли вона своїм кам'яним чолом і цетремкими руками намагається викликати враження самопевності. Водночас ці сумніви є джерелом таких ідеологічних явищ, як атеїстичний екзистенціалізм, трагічний гуманізм, активний песимізм і т.п. Це світоглядні системи ґрунтуються на сумніві. Віра в доцільність людського життя - опинилася під знаком питання, під знаменем сумніву.

Через те середовища, що в них живуть сьогочасні люди, похолонули. В них нема тепла й ніжності. В них здебільша перевелася ширість та безпосередність. Бо в них нема розуміння про те, що всесвіт і людина є залежні від Бства понадсвітowego. І то є причиною сьогоднішнього лихоліття.

х х

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ?

Невже ви знаєте, що це таке: носити в душі камінь?

Камінь можна носити в руках, можна кинути його в напличну торбу. Але буває й таке, що він упаде в душу. І тоді ти носиш його в собі, не вгаваючи.

На дворі ясно ронічко світить, під ногами в тебе простелений килим зеленої травички, докруги лунають хорати радісного життя, а в душі - камінь!

Люди сміються, пташки побечуть, все довкілля веселиться, а в твоїй душі - камінь!

Дзвонять воскресні дзвони, гомонить весільна пісня, брижають каскади широго сміху, а в душі - камінь!

На світі сонце, а в душі - камінь.

Чи ви знаєте, що це значить: носити в душі камінь?

Минулої ночі снилося мені, що зоря з неба впала в мою душу і цілувала в ній - камінь.

А відтак снилося мені, що я викинув цей камінь з душі, тримав його в моїх долонях і питав самого себе, чи він дуже тяжкий?

І раптом я ніби збесумів: побачив у долонях не камінь, а ясну зорю.

І сьогодні я вже і сам не знаю, чи в моїй душі камінь, чи ясна зоря?

ТРИ СОЦІОЛОГІЇ.

Три сили, три соціологічні системи, кожна з яких стоїть над новою соціальною побудовою світу. Перша система, що відрізнялася феодальний порядок середньовіччя і пережила в 19 ст. своє зарання, був "індивідуалізм". Його середня точка, це людина як одиниця, "індивід". Друга система, яка протиставляється тому "індивідуалістичному" порядку і творить з 1918 р. власну історію, це "тоталізм". Його ідея - фікс, це цілість, спільнота сама, "тотум", з якого й виключно виходиться. Третя система, що стоїть в загороджувальному вогні тих екстремів, не являється виходом, лиш "третьою дорогою", "третьою силою" і пробує показати новий соціальний образ на підставі вільної духовної персональності людини. Це і є "персоналізм", сьогодні - програма західного світу, Велика Харта християнського і демократичного розумування.

Першу систему, індивідуалізм, определяють слідуєчі ознаки:

Спільнота являється сумою одиниць.

Спільнота сама по собі - ніщо; в неї немає буття, немає правдивості. Буття і дійсність має лиш одиниця, "індивід".

Одиниця, "індивідуальність", це "властиво" жодна, суспільна істота. Одиниця є передісторичною, навіть протисуспільною, істотою. Вона - "борець", не "сусід".

Спільнота, отже, це конечність, це перевага сильного, угада слабого, з кожному випадку лиш допомога, до якої кидає одиницю звичаєвість і корисність. Спільнота - це виняткове положення людей.

Отже, тільки із зовнішніх допоміжних запотребувань і часової ехоти користі, один потребує другого; не з якихнебудь вищих духовозвищених потреб. Один притому являється екстрем ворогом, а якщо не ворогом, то боде чужинцем. Типічною для індивідуалістичної теорії спільноти є отже внутрішнє відв'язання людей від спільноти, яка вкінці існуватиме як: щось витворене, не як щось дане. З того слідує для всякої індивідуалістичної політики двоєкість: біль чи менш ограничене жадання абсолютної "волі індивідуальності" і більш чи менш ограничене жадання "в'язання держави". З того принцип: лишіть діяти: люди можуть робити, що хотять! Але теж принцип вібупова держави, бо держава, як все соціальне, є історично зумовлене зло. Підставою всіх індивідуалістичних формулювань суспільства є з р е ч е н н я с у с п і л ь с т в а, на загальне щось, на спільне. "Найвищий ідеал спільного існування людських істот для мене це те, щоб людська істота розвивалася лиш з себе самої і з власної волі."

Друга система - проти першої! - це т о т а л і з м. Коли індивідуалізм піхвачив сильним видвиженням відв'язання від суспільства, тоталізм перецінює пов'язання спільноти кожною одиницею. На місце "тотальної" людини приходить "тотальна держава", яка розглядає одиницю як кусець хліба. Характерною для всіх тоталістичних систем є звеличання спільного на некористь одиниці, знецінення одиниці в користь цілості, спільноти, народу, держави. Тоталістичний образ спільноти виявляє слідуєчі засади:

Спільнота - не не /як-твердить індивідуалізм/ тільки сама сума одиниць. Спільнота - це щось більше.

Спільнота, твердить індивідуалізм, є по собі ніщо: вона не має буття, не має дійсності. Буття і дійсність має лиш одиниця. Протиставляється тоталізм: саме дійсність спільноти і кожної соці-

проти і висловлюється теж проти спільноти, саме у випадку, коли тама виступає у її вільну, криволівську творчість. Зсі мученики віри або якогось великого переконання не безсмертні коронні свідки на те, що людина належить в першу чергу собі, а щойно потім спільноті.

Індивідуальність є теж витвором суспільства. Людина є від нього залежна. На підставі своєї індивідуальності, її "різних розрізнювань буття", вона ставить своє заповнювання "доповняльної залежності", її "ставлення один до одного", "спрямованість буття". Через свою індивідуальність людина збагачує спільноту; вона теж виповнює свою нестачу.

Типічною для кожної персоналістичної теорії суспільства є засади відкинення індивідуалістичного і тоталістичного. Априорі, що або зубожее одиницю або нищить її, розв'язує спільноту - або з'являється. Поміж двома ідолами стоїть і виповнює право життя одиниці та суспільності, як такої, персоналістичне ставище.

Спільнота не є абсолютним, субстанційним буттям. Спільнота це буття, що є виходом до людей, релятивне буття. Спільнота це акцидент. Субстанційне буття має п'ять одиниць. Вона є понад і в спільноті, і тут і там субстанцією.

Одиниця не має абсолютного буття для себе, якому нічого не можна хотіти; одиниця не має теж виключного буття в другому, куди піляють разом; щераз це означає більше: людина - буття є персоналістичною, головним творцем - буттям, як індивідуальність - член-вир буття спільноти.

З того слідує для кожної персоналістичної політики подвійне: завжди висловлюване жадання "пошани перед персональністю людей" і завжди висловлюване жадання "пошани авторитету держави".

На місце індивідуалістичного розгляду одиниці - проти суспільства, на місце тоталістичного змішання тіла і душі - проти одиниці, виступає подвійна оцінка людини в її бутті як персональності - члена в спільноті. Воля і поведіння одиниці мають тут важливу міру. Ні індивідуалістичне заперечення держави і авторитету, ні тоталістичне зубоження держави і авторитету не відповідає висоті людини. В двох неясних системах та висота зчистена. Диктатор і аніхіст є різнозначні вороги людини. Тільки персоналістичний принцип відповідає людству, після якого кожний творить "статус і в статус" - державу в державі, і несе в своєму серці королівство.

Проф. ів. д-р А. М. Кноль, Зідень
Переклав з "Ді Лурхе"
Роман Якемчук

Родан.

ВИХОВНА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ "ОРЛИ"

"Орли" своїм корінням сягають в травневі дні 1933.р., в час великої релігійно-національної маніфестації на ЗУЗ, що відбулася під назвою УМХ (Українська Молодь Христові). Початок цієї організації як з одного боку зв'язаний з величавими святами, так з другого з боротьбою, що їй треба було звести перед та після свята УМХ. Цю боротьбу прийшлося прийняти не тільки від ворожих зовнішніх, але також і відосередочних внутрішніх сил.

Генева свята УМХ ясна: святкуючи тисящев'ятисотлітній ювілей Смерті та Воскресення Христа Спасителя, годі було не піднести всенароднього протесту проти безбожницької більшовицької системи в Україні. Саме 1933.р. внаслідок нищівної політики більшовиків мільйони населення рідної України вимерли голодовою смертю. Щоб не обмежуватись тільки до самої маніфестації, а глибоко висоринити християнського духа в українських душах, вирінула думка оснувати ідеологічну організацію української молоді, що мала виховувати та школити її на твердих основах християнської моралі та етики по схемі Католицької Акції. Звідси й початкова назва цієї організації: Католицька Акція Української Молоді, в скороченні КАУМ. Дещо пізніше, прийнявши змодифікований статут, ця організація почала живити назви "Орли".

Виховна праця Товариства "Орли" полягала першусього на ідеологічному школенні своїх членів. Методикою своєї праці була вона зближена до пластової організації. Виховна праця провадилася в різновидних клітинах, а саме в місцевих Клубах "Орлів". Виховна система була ретельно опрацьована в правильнику Клубів Т-ва "Орли". Попри поглиблення релігійності в членів Т-ва "Орли" було покладено велику вагу на їхнє ідеологічне оформлення та вироблення характеру. Цей основний вимові були підпорядковані всі виховні засоби. До них належало загальне та фахове дошколення, яке закінчувалось приписаними іспитами. Добрий вислід іспиту був передумовою переходу члена до вищого відділу Клуба. Відділів налічував Клуб "Орлів" чотири: новики, доріст, юнацтво та відділ старших. У виховній системі Т-ва "Орли" окреме місце займало тіловиховання. У ньому зверталось увагу на легку атлетику, плавання, каякування, мандрівництво, таборування. Попри свої основні завдання тіловиховання мало пособиляти також ідеологічному виробленню та школенню характеру. Окрему вагу було звернено на важливий виховний засіб - таборництво. Табори "Орлів" у першу чергу були вишкільні. Вони мали або підвищувати теоретичне та практичне знання членів, або підготовляти їх до виховної праці в Клубах. В останньому випадку були це інструкторські табори. Т-во "Орли" започаткувало ще один рік таборів української молоді, а це табори праці. Перший табір праці, що його влаштувало Т-во "Орли" при співучасті двох інших організацій української молоді, Т-ва "Сокіл" та КММ, дав українській молоді нагоду виконати почесну працю - що була водночас високо виховна - при розкопках Осьмомислового собору в Крилові біля Галича. Згаданий табір праці тривав три місяці на шість змін. Влаштувати черговий наступного 1939.р. вже не довастило, бо тодішня польська державна влада на ЗУЗ не тільки заборонила

табір праці, але й розв'язала всі інші табори "Орлів". Та не тільки одні табори, але ціла організація "Орлів" була під окремою опікою польської влади. Труси, арешти, кари, розв'язування Кружків "Орлів" -- були звичайним явищем. Ворожі чинники у своїй протидії допускались і вбивств членів Т-ва "Орли".

Організаційна структура Т-ва "Орли" мала чотири звена.

Найнижчим звеном були Місцеві Круги, даліше Окружні та Обласні Ради, вкінці Головна Рада. При Головній Раді діяла, як виконавчий чинник, Головна Управа. З вищих організаційних звен діяли Окружні Ради та Головна Рада. Обласних Рад не було ще створено. Місцеві Круги були окремі для мужеської, окремі для жіночої молоді, що мали й окремі проводи. Усі вищі організаційні звена Т-ва "Орли" були спільні, як для мужеської так і жіночої молоді.

Допоміжними чинниками у виховній праці Т-ва "Орли" були періодичні видання. Ідеологічному вишколові служив місячник "Українське Юнацтво". Щомісячний його додаток "Готовсь" давав систематично опрацьований матеріал для праці в Клубах "Орлів". Крім того релігійному поглибленні членів Т-ва "Орли" служив місячник "Лицарство Пресвятої Богородиці".

Діяльність Т-ва "Орли" через своєрідні тодішні вітосини в галицькій церковній провінції була обмежена тільки до львівської дієцезії. Хоч формально Т-во "Орли" не могло діяти на терені двох других галицьких дієцезій, то його ідеї просіяли тамтуди та полонили душі тамошньої ідейної української молоді. Та не тільки в Західній Україні ці ідеї були сприйняті українською молоддю, але й на північно-східних українських землях, на Волині, Холмщині та Підляшші, вони знаходили живий відгомін. Носієм ідеології "Орлів" у ширший світ був у першу чергу журнал "Українське Юнацтво". За шість років свого існування Т-во "Орли" мало ок. 450 місцевих Клубів з приблизно 30 тисячами членів. Як на обмеженій терен діяльності та надовгий час праці кількість Клубів та членів Т-ва "Орли" була значна.

Подібний ідеологічний рух серед української молоді почався й поза ЗУЗ. В Карпатській Україні починає в тому самому часі діяти організація української молоді "Хрестоносці". На цих самих ідеологічних основах починає працювати й українська еміграційна молодь в Америці. Виразником цього руху це Ліга Української Католицької Молоді та її журнал "Українська Молодь" ("Юкрейн-ен Юз").

Ж

МІЖФЕДЕРАЛЬНИЙ 3"ІЗД "ПАКС РОМАНА"

в Спа, (Бельгія) /3-10 квітня 1948/

Нижчі відомості подаємо голов-
но на основі інформативного
звіту-протоколу зі 3"їзду, на-
дісланого нам п. Мирославом Ан-
тохієм, котрий брав участь в
3"їзді як голова української
делегації. Крім цього послугову-
ється ще й іншими матеріялами.

Склад української делегації:

Голова делегації: Мирослав Антохій, голова "Обнови" в Львені
й референт міжнародних зв'язків ЦЕСУС-у.

Другий делегат: Ігор Суховерський, член "Обнови" й голова
НАСУС-у.

Духовник делегації: о.д-р М.Германюк, Ч.С.І.

I. Загальні відомості:

"Пакс Романа" це Міжнародний Рух Студентів Католиків.

Міжнародний, зн. лучить з собі всі афілійовані
(прийняті в члени) федерації студентів-католиків поодиноких
націй. Питомий тягар Руху "Пакс Романа" лежить не в Генераль-
нім Секретаріаті його, але в тих окремих клітинах студентських
федерацій цілого світу, що їх життям "Пакс Романа" живе, що їх
працею працює та молитвою тих молиться.

Рух - це щось живе, що не спочиває. Це ціла нескінченність
різних духових, інтелектуальних та фізичних чинностей, до яких
лише здібний чоловік.

Студентів - себто людей інтелігентних, здібних до са-
мостійного мислення, людей, котрі, як інтелектуальна еліта,
в майбутньому мають керувати широкими масами своїх народів.

Католиків - зн. цей цілий Рух є оживлений християн-
ською наукою Католицької Церкви.

II. Міжнародні 3"їзди.

З огляду на таку структуру Руху життєвою konieczністю "Пакс
Романа" являються міжнародні 3"їзди. Це властиво загальні
збори "Пакс Романа", що офіційно називаються "Міжфедеральна
Асамблея". Вона є законодавчим тілом Руху. Участь в Асамблеї
беруть по два члени з кожної федерації.

Міжфедеральна Асамблея збирається кожного року, найменше
на цілий тиждень. В її програмі крім законодавчих та адміністра-
тивних справ також всестороннє обговорення якоїсь вибраної те-
ми. Нпр. на цьогорічному 3"їзді була тема: "Участь студентів
католиків у загальному житті університету". Це був цикл ідео-
логічних рефератів, що в часі 3"їзду були читані і дискутовані.

III. 3"їзд в Спа 1948-р.

вміло організували бельгійські студенти. Обдуманним переплітан-
ням праці й розривок зробили 9-дневний побут в Бельгії пестрим
пасмом поважних та розривкових хвилин. Показали гостям край
і людей, культурні та цивілізаційні здобутки праці свого на-
роду. Спа - це відомий курортний і туристичний осередок в Арде-

нах ("Перла Арденів").

На 3"їзді в Спа взяли участь 31 афіліованих федерацій. (Всіх членів-федерацій "Пакс Романа" має 61).

Найчисленніше були заступлені європейські краї, а з позаєвропейських спеціальних представників на 3"їзд прислали США, Мексик, Півд. Африка й Австралія. Інші як Канаду, Південну Індію й Сирію репрезентували їх члени, що студіюють на європейських університетах.

З еміграційних федерацій були на 3"їзді репрезентовані: українська ("Обнова"), польська ("Veritas"), словенська ("Slovenska Dijaska Zveza"), литовська ("Ateitis"), лотиська ("Aŗpus Lotvijas"), румунська ("Astru") та естонська. З Чехії не було нікого.

Делегати замешкали в елегантному "Британському Готелі" в Спа.

IV. Афіліяції.

Одною з важніших справ 3"їзду було розглядання прохань про афіліяції.

Прийнято в члени такі федерації:

- 1) Німеччина: "Katholische Deutsche Studenten-Einigung" (KDS-E)
- 2) Австрія
- 3) Південна Африка ("Націон. Католич. Студ. Федерація")
- 4) Малярщина (краєва федерація, не еміграційна!)
- 5) Португалія
- 6) Аргентина
- 7) США ("Newman Club Federation")

В США існують дві незалежні федерації. Одна: "National Federation of Catholic College Students", що вже давніше була прийнята в члени "Пакс Романа" і діє на католицьких університетах Америки, а друга: NSF, що цього року афіліована й діє серед католицьких студентів на світських і протестантських університетах, та має інші методи праці.

Афіліяцію Німеччини прийнято після довшої дискусії й опору деяких делегатів, що поручали в цьому випадку обережність. Бо гітлеризм, мовляв, зацпив дуже глибоко в душі німецької молоді безвірство й неопоганізм. Після останньої війни були в пресі голоси на тему: "Чи Німеччина не є місієним тереном?" Вкінці промовив до переконання аргумент, що допущення німецьких католиків до міжнародної спільноти є річчю важною для рехристиянізації Німеччини після довшого часу ізоляції. Неприйняття в члени KDS-E могло би викликати знеохочення і розчарування з боку німецьких студентів католиків.

Рішено відібрати мюнхенській "Катунітас" право тимчасового кореспондуючого членства з огляду на те, що ця федерація не одержала належного затвердження від компетентних церковних властей. В цій справі українська делегація здержалась від голосування.

Прохання про афіліяцію канадійської, новозеляндської та турецької федерацій покищо не узгляднено з причини браку належних прилог.

У. Поміч для студентів

була одним із засадничих пунктів програми 3"їзду. Матеріальний стан студентів на терені Німеччини й Австрії трагічний. Чахотка збирає обильне жниво.

Зі звіту Генерального Секретаріату виходить, що допомога українським студентам в році 1947 виносила 1,298'08 шв. франків. Вона була розділена в формі харчевої допомоги. Голова української делегації подякував Генеральному Секретаріатові

них студентських федерацій.

В 1950.р. теж у часі Великодних Свят відбудеться Міжнародний Конгрес "Макс Романа" в Голляндії.

Треба згадати, що при "Пакс Романа" працюють підсекретаріати: медичний, економічно-суспільних наук, правничий, місійний та суспільної формації.

В засіданнях підсекретаріату економічно-суспільного взяли участь делегати дев'яти держав, між ними й України (п. Ан-тохій).

В засіданнях Допомогової Комісії взяли участь оба українські делегати і п.М.Граб, голова КошУС-у в Бельгії. О.д-р Германюк брав участь в засіданні духовників та підсекретаріату місій.

IX. Кінцеві завваги.

Велике значення на міжнародних з'їздах мають зближення та особисті знайомства представників різних націй між собою, що мають місце звичайно поза офіційними засіданнями.

Сьомого дня після ранішнього засідання голова української делегації, п. Антохій, уділив інтерв'ю кореспондентові брюссельського тижневика "Vrai", в якому порушив проблему переслідування української Церкви, проблему українського визвольного руху та проблему українського студентства на еміграції.

"Veritas" за ІУ-У.1948., бюлетень Польської Студентської Католицької Федерації, що виходить в Лондоні, в статті про з'їзд "Макс Романа" пише:

"Jednym z zagażeń, szczególnie interesujących delegację "Veritasu" na zjeździe było nawiązanie możliwie bliskiej współpracy z innymi organizacjami emigracyjnymi, szczególnie z ukraińską "Obnową". Przeprowadzono kilka rozmów wstępnych odnośnie metod pracy, któreby pozwoliły na wytworzenie głębszego wzajemnego zrozumienia i atmosfery zaufania". (st.14)

Дуже помітне було на з'їзді зацікавлення чужинців та духовних католицьких кіл українським студентством та українськими справами взагалі.

Дев'ятого дня асамблеї Апостольський Нунцій в Бельгії, Монс. Ченто зробив візиту українським студентам в "Українському Студентському Домі" в Лювені.

Нинішня стаття має на цілі навітлити загальні речі та порушити найважливіші справи з "їзду, оставляючи на боці багато, зрештою дуже цікавих, інцидентів, як нпр. офіційне прийняття делегатів Губернатором Провінції Лієж, п. Леклерком, в Лієжі, відвідини та оглядини наукових та господарських установ як нпр. Лієжського Університету, де конгресисти зложили вінець перед пам'ятною таблицею упавших на війні бельгійських студентів.

П'ятого дня нарад "Чай" в Британському Готелі. Прийняття Апостольського Нунція в Бельгії та членів Почесного Комітету "Пакс Романа". Почесним Генеральним Секретарем "Пакс Романа" іменовано отця Г р і м о, одного з основоположників "Пакс Романа" і щирого приятеля "Обнови". На цьому то офіційному прийнятті голова української делегації подякував бельгійським студентам за сердечне прийняття в часі з'їзду, а також бельгійському народові за гостинність, яку він уділяє 55 українським студентам на Лівенському Університеті. Промови цього вечора,

а також слово голови української делегації утрималено при помочі мікрофону на радіоплитах з метою дальшої передачі через радіо.

З пополудневих або вечірніх годинах з'їзду в програму входили розривкові легкі точки, як нпр.: "Бельгійський кінематографічний вечір", прогулянка автобусом в Арденни, участь в спільній ватрі, що її влаштували ліжескі пластуни в честь закордонних гостей і т.і.

Програму з'їзду вичерпано в неділю 11.4. забавою в Антверпені, що її урядили антверпенські студенти в честь конгресистів. Забава відбулась в елегантних Сальонах Амбасадорів. Цікаве, що на забаві між студентством можна було бачити найповажніших гостей, як президента бельгійського парламенту, бельгійського міністра зовнішньої торгівлі, генеральних консулів США, Великої Британії, Швейцарії, Франції та ін.

Українській Делегації на цьогорічній асамблеї "Паєс Романа" належить признання за те, що гідно зарепрезентувала ім'я українського студентства й Українського Народу.

Ю.К.

ЩАСТЯ БЕЗ ЩАСТЯ.

Я маю велике щастя.

Не потрапляю докладно з'ясувати і досадно ввиразити його, та скажу тільки одно:

- Мое щастя вельми велике!

Воно загізділося в моїй душі ще тоді, коли моя матір, простенька собі жінка з села, навчала мене перших молитов і в соняшній неділі вела мене за руку до церкви.

Воно примостилося в моєму серці ще в тому часі, в якому йшов я з промінною душею до перших св. Причастій, до перших ступенів віку, що були ніби квітники з барвистими трояндами.

Воно горіло в моїй крові ще тоді, коли я малим хлопчиком, з батінком в руках, бігав по зелених моріжках, гусі пасу чи й до останніх меж веління моїх батьків виконуючи.

Та вже тоді якась нескхопима туга намотала мое духово нутро і терзала спокій могого самозадоволення.

Еже тоді випинав мене гін у невідоме, сверлив мої радощі змисел тугання. Уже тоді вселився в мою душу мацдрівний борс, що не в спокоївся аж до сьогодні.

Вже тоді мое щастя було без щастя.

Вже тоді щастя могого щастя обернулося в неза-спокійливу тугу за життям, що в ньому радощі життя є таки самим і справжнім щастям, а не його відблиском і відгомонам.

І вже тоді я сказав собі:

- Мое щастя вельми велике. Та хоч яке воно велике на цій землі, воно таки без щастя. Бо його або вода забере, або ржа прогризе, або міль переїсть, або час, наче злодій вкраде!

Щастя могого щастя, за горами, за просторами, за зорями!.... Там, де нема часу, тільки віки віків!.....

Зенон Салій

ОСНОВНЕ ПРО ПЕРСОНАЛІЗМ

(інформація з нагоди побуту Емануеля Муніє в Мюнхені)

У гроні великих типу: Кльодель, Бертедьо і Моріак - Емануель Муніє наймолодший. Строгістю думки і прозорістю логічної конструкції він нагадує хіба свого земляка філософа і пламенного католика Жака Марітена. Але зі всіх них він найбільше земський, а нам може найбільше близький. Цей пролетар з походження, мистець з народження став виразником католицької думки наших днів. Боже Провидіння дозволило йому скоріше, краще й глибше зрозуміти сенс нашої епохи.

Католицизм подарував людству багато великих людей та ідей. Останній дарунок найкращий і найбагатіший - Емануель Муніє і його персоналізм.

Можливе, що в нашому рідному закапелку постать Емануеля Муніє цілком незнама, як теж незнане є ревію "Еспрі", якого Емануель Муніє є начальним редактором. Але для нас, людей зі Сходу, безліч думок Ем.Муніє повинні бути окремо дорогі. Деякі з них лучать його безпосередно із найсвітлішою постаттю українського католицизму - постаттю Митрополита Андрія.

Про філософічні основи персоналізму можемо сказати небагато. Вони взяті із "Summa theologiae". Але їхня інтерпретація нова.

Персоналізм є передусім протестом проти раціоналізму, який полонював сучасну людину. Середовіччя закінчилося протестом і повстанням природи проти Надприроди, зокрема бунтом розуму (ratio) проти віри. Мірилом вартостей стає розум, що має звільнити людину з оков християнства. На ділі однак ratio звернулося проти людини і знищило власне людське person. Тому, що в математичній ділянці - математичний розум - в зв'язку зі своєю прозорістю, логікою, і строгістю висновків - досягнув великанських успіхів, людина почала домагатися чогось найменше логічного: застосування математичного розуму у всіх ділянках науки. Все треба було доказувати із математичною ексактністю. Ірраціональне не могло погодитися із всепонятним. І так в добі просвічення бліді і порожні поняття енциклопедистів не могли вже більше оформлювати життя. Зокрема пропадає в цьому часі найцінніша істина - християнське вчення про людину, і її персональний характер. Людина окциденту попадає в зловіщі кліщі раціоналізму: в його двоякому вигляді - раціоналізм в своєму кінцевому заключенні пантеїзмі Гегеля і з другої сторони нашому стехнізованому сторіччі, яке триває до сьогодні.

Могло видаватися, що гегеліанівський пантеїзм вивисше людину, коли її більше або менше утотожняє з Божим; Гегель перемінив універзум в кінечну стадію розвитку Абсолютної Ідеї з її геніяльно накресленою деспотією загального. Одиниця стає тільки кінечною стадією розвитку у великанському світовому процесі. Якраз в тому і заключається позбавлення людини її шляхотности. Як переходовий складовий момент у повстанні абсолютного духа затрачує вона свою підметність і своєвартість. В зв'язку з тим персональна безсмертність є не тільки що під знаком запити, але майже неможлива. Для персонального рішення, а ще більше для відповідальности не має місця, бо в принципі не може бути ніякої свободи.

Примат задержує тільки думка. Воля залишається без значення: її одинока функція - служити думці, спонукуючи і зачинаючи процес думання.

Технічне сторіччя знищило людську особовість. Переможний похід природничих наук впровадив як єдиний критерій вартости число і міру. Великанський розвиток техніки пішов вперед щоби вбити життя. Демонія машини, капіталу і продукції розвинулася, щоб знищити основне: людину. Ця остання залишилася дробинкою в технічній і господарській грі сил. Людина стала коротко малим коліщатком скомплікованої машинерії: з творця перемінилася в служильця. Проти такого положення і ситуації протестував вже пізній Шелінг, а опісля перший екзистенціаліст Кіркегард. Счевидно найпламеннішим протестом є ціла християнська філософія. Сьогодні її найпекучіший інтерпретатор Емануель Муніє.

Чого - коротко - домараються персоналісти? Перш усього безоглядної поваги для людської особи. Це в ніякому випадку не означає, що персоналісти заступають індивідуалістичні позиції. Противно: їхня конструкція є така: людина, одиниця належить до спільноти. Як така вона має свої права, але теж певну відповідальність, отже обов'язки. З тієї причини людина не може себе виключати зі суспільства, впроваджуючи себе в окреме становище, ворожо ставити себе до суспільства або попросту заперечувати його.

Суттєве для персоналістів і нове в католицькій інтерпретації це твердження, що людської гідності є неможливо зберегти без соціальної справедливості і економічної бази. Персоналісти домагаються основних соціальних реформ, які пероздільно зв'язані із моральними, або інакше: соціальних реформ, які логічно випливають із с п р а в ж н ь о г о застосування перманентних і незрушних законів християнзму, що до тепер були, або нециро інтерпретовані або понадали в область реторики. Персоналісти перебирають в основному всі здобутки і теорії соціального поступу починаючи від французької революції до сьогодні, в тому числі лівину частину вчень наукового соціалізму (зокрема негативної оцінки капіталізму).

Хто мав змогу бачити і слухати Муніє недавно що в Мюнхені, в того не може бути сумнівів, що в персоналістів немає нічого із фальшу, заборізаності або бомбастики нашої епохи. Сам Муніє людина до болю безпосередня в поведінці і слові. В доповіді (на тему: "Недуги нашого часу") Муніє між іншими сказав дослівно таке:

"... Я прийшов сюди з внутрішнім переконанням про те, що говорити значить переноситися в небезпечний світ слова. За слово треба відповідати. Воно не може залишатися без покриття. Я вирішив вживати тільки онзактних слів, уникаючи ізмів, які можуть вдертися поміж серце і мозок...

... Ми, молоді, мусимо бути вільні передовсім від недуг нашого часу.

Перша недуга опанувала щасливі нації. Це недуга скепсису, скепсису, яким в ніщо не вірить. Ця молодь стратила змісл для елементарних річей: радості і любови. Після років терпіння ми мусимо їх наново відкрити. Це відноситься зокрема до духового життя.

Друга недуга поширена серед нещасних народів: це віра в катастрофу, катастрофічність, дух, що його фалшиво інтерпретують з духом апокаліпси...

З нових журналів:

ЖИТТЯ І СЛОВО, кварталник для релігії й культури.

Літо 1948, 1. ч.

Видає: Українське Видавництво "Добра Книжка".

Головний редактор: Микосла Мох.

Адреса: Rev. Joseph Korba OSSR - St. Mary's Seminary -

Box 105 - Waterford, Ont. Canada.

Український інтелігентський віруючий загаль вже давно ждав на журнал того рода. Цілий ряд проблем, які виринули після другої світової війни мусять знайти з нашого християнсько-католицького становища відповідне насвітлення, залежно від їх вартости, - одобрює чи спрскидуює. Без поважного журналу цього переважного завдання не можна виконати. Нам треба крім цього голосити певні правди та боротись за новий, здоровий правопорядок, який свої основи мусить мати в відвічних Пrawdах Христової Євангелії та науці Христової Церкви. Друковане здорове слово має тут незвичайно почесне і відвічальне завдання. Якраз цю ціль намітив собі журнал "Життя і Слово". І тому з приємністю читаємо програмову статтю "Життя і Слова", в якій заповідає Редакція, що її завданням буде "Ф о р м у в а н н я у к р а ї н с ь к о г о ж и т т я у с в і т л і х р и с т и я н с ь к о ї в і р и".

Годі в рямцях одної рецензії нашого "Бюлетеню" обговорити точно цілість матеріалу. Постараємось бодай коротко звернути увагу на важніше і то за такою схемою: 1) літературна частина і 2) наукова (очевидно в широкому того слова значенні).

В журналі маємо гарні, повні глибокого змісту і взнеслих думок поезії, пр. на честь Божої Матері І. Нелина: "Матірко Божу", на честь Творця - пок. Миколи Матііва-Мельника: "Із циклів", в честь Христа - Олексі Стефановича. Крім того вірші знаних авторів, як: Олеся, Шарль Пігіі, Остапа Тарнацького та інші. Незвичайно глибокі змістом є молитви знаного католицького автора о. Е. Прживари, І. Т. Їх назва "Із молитов часу нашого". Як глибоко порушують наші українські серця оті перші слова молитви: "Господи, розбита і знищена наша рідна земля, розбиті й знищені хати й обійстя наші. Господи, розбиті й знищені наші серця. - Господи, Господи, нехай же зійде досвітній ранок над руїнами землі нашої, наших городів, наших домів і наших сердець". З німецької мови перекладене оповідання В. Вальдега "Останні дні поліциста Штабмана". Головний мотив це грижа совісти, що допривадила до божевілля колишнього СС-мана, який брав участь в масових ексекуціях а вкінці на ложу смерті поєднується з Богом. О. проф. Бохенський описує свої вражіння з теперішньої Іспанії. Ця напівзагадкова країна з її свого рода соціальними протирічностями стоїть у змагу за краще завтра та несе ясно прапор боротьби проти отруйного чаду большевизму. Іспанія - якої провідні мужі виносять державні рішення після цілонічної адорації Найсв. Тайн - йде назустріч світлому майбутньому. До частини, як ми її назвали, літературної, треба ще зачислити "Два Світи" - Івана Коваліва і Описи-рефлексії з Канади о. Семчука.

Статті, які вчислили б ми до наукових обговоримо наступні:

1) Гр. Павляків: "Причини упадку Галицько-Волинської Держави".

Головні думки автора такі:

Г.

Галицько-Волинська держава впала не з причини наїзду кочовиків, чи зазіхань сусідів (загально втертий погляд у нашій історіографії), але в наслідок неєвропейських методів своєї політичної організації, яка не дала суспільності належного національного і політичного виховання. В тому заважали такі моменти: а) Специфічність психіки нашої, яку ціхує замале заінтересування публічними справами, а більш особистими; б) Брак лицарської верстви епертої об землю; в) Брак повної самостійности Церкви у відношенні до найвищого політичного чинника. "Ніколи східними методами організації Українська держава як тривалий національно-політичний організм не постане" - кінчить автор статті хід своїх думок.

Думки Гр.Павляківа - не нові. Видатні наші історики Томашівський і Липинський заступали думку, що причина упадку нашої державности лежить не в сусідах - а таки в нас самих. Проф. Томашівський виразно каже у своїй Історії України, що по вбивстві останнього Галицького володаря Юрія II. (Троїденовича) повстало вакуум - не стало володаря і тодішня суспільність не вміла взяти керми у свої руки, вона радше ждала, що хтось ту керму візьме та її попровадить далше. Очевидно, що сусіди не давали довго на себе ждати; вони ту керму взяли...

2) Стаття Ярослав Нагурського - "Митрополит Шептицький у літах 1939-40" кидає жмут відомостей про так недавні а так мало знані часи і діяльність Великого Митрополита. Їх читається як найцікавіший лист із рідної Землі.

3) С.Лашкевич дає силуетку геніального конвертита Г.К.Честертон (1874-1936). Життя того многогранно талановитого письменника, поета і журналіста було виковане змістом боротьби за правду. В нинішню добу це гарний до наслідування примір, особливо для молодого письменницького й журналістичного нарізку. Журналістична етика під цю пору далеко не на височині свого завдання. Від Честертон багато можна навчитися.

4) Найціннішою однак статтею 1.ч. "Життя і Слова" є стаття пок.о.Теодія Коструби п.п. "Що таке католицька література". Як довідуємось з редакційної замітки - це вступ до "Антології українського католицького письменства", яка готувалась до друку у В-ві ОО.Василіян в Мовкві ще 1939.р. Перший наклад "Антології" знищили більшовики 1939.р. Друге видання зложено до друку о.Романом Іваном ЧСЗВ знищене другим приходом більшовиків. По цього другого видання написав Вступ пок.о.Теодій Коструба.

Мова тут про католицьку літературу за час від 1918 до 1939, бо раніше годі говорити у нас про якусь чисто католицьку літературу.

Автор аналізує дотогочасну літературу й виказує, під якими впливами вона та її творці зростали. Вся література - не лише українська, але й загально-європейська до ХІ.ст. була католицькій Церкві чужа, а то часто й ворожа. Клич Пани Пів ХІ. "Все відновити в Христі" застав католицьку літературу в оплаканому стані. Перед в католицькій літературі почали вести німці й французи. У нас дійсно католицьких авторів з кваліфікацією і вимогами, які ставиться до католицького автора - дуже мало. Ідеал католицької літератури о.Теодій Коструба так формулює: "Це писана католиками така література, що впливає з освіти, домленого життя ласки письменника, є органічно (не проповідницьки) моральна, а в ділянці словес-

ного мистецтва гимном у честь Творця". Кбли розглянемо дефініцію, то бачимо, що ідеал католицького твору, хоч дуже високий - а всетаки не недосяжний. Твір католицької літератури має бути написаний автором - не лише з імени католиком, але по своєму внутрішньому переконанні - при тому твір мусить бути літературним зн. відповідати всім вимогам красного письменства. Католицький письменник мусить бути реалістом, себто не замикає очей на дійсність і то на дійсність, що ми її зміслами обсервуємо, і на ту дійсність, яку нам вказує Об'явлення та вкінці природна логіка до цього доводить, а саме дійсність, що настає по земній вандрівці у другому житті. Католицький літературний твір має бути органічно гимном у честь Творця. В такому творі ніяка проблема не лишається без відповіді, бож католицька віра має на кожну проблему відповідь; згідно з тим католицький автор випроваджує свій твір. Католицький твір не знає колізії, моральний закон в католицькому світогляді ніколи не колідує з громадським законодавством. Католицька література не знає трагедії і це зрозуміле, бо трагедія є витвором поганського духа.

О. Теофіль Коструба дає оцінку таких авторів, які на основі релігії, або розумово дають твори тематично релігійні (пр. Тичина - Скорбна Мати, деякі вірші Б.І. Антонича), це однак не є письменники органічно католицькі.

Як взір католицьких письменників наводить Коструба для приміру М.М. Sapeys - "Elasta", Енріка фон Гандель Мацетті, Zygmunt Krasinski - "Nieboska Komedia", Kossak Szczucka, а з наших Наталена Королева.

Як строгий критерій у класифікації католицького письменника поставив автор статті - видно з того, що такі галицькі письменники як: Костельник та Назарук до них не вчислені. На нашу думку становище до Назарука дещо за строге. Пок. вже д-р Назарук, знаємо, шукав дороги до католицизму досить довго та всетаки ставши на ній, остався католиком до смерті. Факт, що він повість "Роксоляну" перероблював, щоб вона мала католицький характер, свідчить про добру волю. Ясно, що автор, який спершу був радикалом, а відтак еволюціонував до католицизму не міг дати зразу чисто католицького твору. Щодо Костельника, то останні події на рідній землі вказують на слушну оцінку, яку дав пок. Коструба.

Ціла стаття незвичайно цікава. З нею слід познайомитися не лише кожному католицькому письменникові, але й читачеві. Нам треба ясно ставити крапки над і. Це й зробив Теофіль Коструба.

Дальше в "Житті і Слові" маємо порушену тему чисто богословську. А саме о. д-р М. Комар дає фрагменти з Енцикліки св. Отця Пія XII. "Про Містичне Тіло Христове". Наш інтелігент не багато знає догматики і тому того рода статті з відповідними поясненнями можуть доповнити ті відомості, які кожний інтелігент католик з фундаментальної догматики повинен знати.

Побажано було б, щоб журнал містив статті і на інші теми з богословських дисциплін, особливо про деякі питомі властивості укр. католицької Церкви, пр. східного права, літургії і т.д. Ці теми мають великий інтерес для західного Європейця, який дуже часто хотів би від східного католика щось більше довідатись про його Церкву. Поминаючи це, що кожний член своєї Церкви повинен знати в що вірить, а не бути її членом тільки з метрики.

Знаний нам зі знаменитих літературних критик ще зі Львова - Арамис подає рецензії на деякі твори, що появились в

Канаді.

"Життя і Слово" в загальному нагадує дуже передвоєнні львівські "Дзвони".

Щею за скромна обгортка, яка хоч символізує дуже добре
нинішню нашу долю-на розбурханому морі, лодка, під прапором
Христа вона не потоне. І ми під стягом Христа певні нашого
завтра.

З технічних причин надто багато друкарських похибок. Цьому треба запобігти, бо вони шкодять журналові.

Зі широч радистію мусимо сказати, що "Життя і Слово" це одна з найкращих появ серед друкованого слова на еміграції. Шановному Видавцеві і Редакції бажаємо якнайкращих успіхів та розвою журналу. Віримо, що журнал поставивши собі ясну лінію причиниться до зреалізування клича Папи Пія XI.: "Все відновити в Христі" і в нашому суспільстві.

Л-К.

ОПОВ ІСТРА.

Укр.-кат. Академічне Духпастирство в Мюнхені запрошує П.П.Студентів і Старших Громадян (мужчин) взяти численну участь в замкнених реколекціях, що відбудуться в часі від 5 - 8 жовтня включно в реклекційному домі на замку Фюрстенрід в Мюнхені (остання зупинка трамваю ч.6 - Валдсфрідгоф).

Порня реколекційна наука начнеться в дни 5.жовтня 1948.р. о год.
7-ий ввечорі.

Кошто'нічлігу і удержання виносять 10.- ЛМ. Крім цього кожен учасник привезе з собою 1 кг. хліба або харчову картку на хліб.

Письмові зголошення приймає до 25.вересня канцелярія Т.У.С.К.
"Обнова" (Obnova, München 8, Ayingerstr.17/II).

П.П. Студенти, для яких оплата за реколекції (10.-тм) висока, враз зі зголошенням пришлють таку грошову оплату, яка їм можлива, а від решти будуть звільнені.

x

X

X

СТУДЕНТСЬКИЙ ПРАПОР

Журнал української академічної молоді в Австрії, Грац - Інсбрук - Зальцбург, ч. 1, Весна 1948, Рік I., стор. 56. Гол. Редактор: Волод. Кримський.

Цей журнал появився спільним зусиллям студентських осередків в Австрії. Волод. Кримський накреслює у вступній статті програму і духову тенденцію "Студентського Прапора". Він навізує до традицій і духових заłoжень одноіменного журналу львівського студентства 1942-1944 років хоч і з іншою тематикою.

Провідною думкою при трактуванні проблем і тем в "Студентському Прапорі" є "студент і українське майбутнє". В основі духової постави молодого покоління Редакція хоче бачити "питомий для нашого народу революційний етос". Ставлячи це гасло автор виразно сумнівається в його слухність, однак не є вільний від нехибних консеквенцій і акцесорій "революційного етосу" як прим, "палкий продуманий чин і героїка зриву". Автор бачить ясно небезпеки цих ірраціональних кличів і шукає за контрольним і гальмуючим чинником, якого знаходить в розумі й продуманості. Основою нашої підсвідомої, а ще більше свідомої картини характеру автор вважає "християнську релігію".

Завданням студентської преси є "творити тепер етос боротьби опёртої на повсякденному труді, на вічних вартостях християнського духа, на здорових основах нашої нації". Це друга наша підставова теза.

Далі автор переходить до застанови над сенсом нашого емігрантського життя і приходить до таких висновків: "на увазі мусимо мати батьківщину. Україну як цілість". "Тут - ми тільки перед іспитом. Ми - новики. Ми мусимо знати, що і як треба вчитися до того іспиту, який жде нас на землях батьківщини." "Зв'язок з краєм, вірний та не лжепатріотичний, зв'язок, який шукає там серця та розуму це чергова наша теза."

В статті о. Юстина Гірняка: "Повновартісний зрив" присвячено згадку святові "Українська Молодь Христові" 1933 року.

Проф. д-р Іван Раковський дає в статті: "Високошкільна молодь і наука" перегляд вислідів української науки на еміграції по 1920 році; зокрема підкреслює потребу плекання українознавства. Автор побоюється за дальший розвиток нашої науки, яка стоїть тепер перед непоборними труднощами. Найбільшу небезпеку для української науки бачить у тому, що теперішнє наше положення не сприяє плеканню наукового доросту, вихованню молодих вчених. Вкінці розглядає можливості українознавчих студій закордоном.

Василь Солонинка трактує давнє у нашій студентській пресі питання: студент-громадянин чи студент-професіонал, в статті "За виразне ідейно-політичне обличчя українського студентства".

В статті "Українська державність і християнський соціальний етос" д-р Вол. Білинський знайомить у зв'язкій формі з духовою течією християнського соціального ладу з пункту бачення індивідуальності. Він пише: "В осередку християнської думки стоїть людина, найвартісніший твір Бога, хоча б уже тим фактом, що вона створена на його образ і подобу. Питомінними прикметами людини є свобода й індивідуальність... Будучи в осередку соціального порядку, людина може бути лише метою, ніколи засобом, в політиці, соціальному, національному житті."

Л. Плятонич: "Ідеалізм молодого покоління". Розглядає

З ХРИСТИАНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО ЖИТТЯ.

50-літній ювілей священника.

Дня 12.липня ц.р. в парохіяльній укр.-катол. церкві в Мюнхені відбулось небуденне торжество: 50-ліття священства о.Василя Гапановича, мітрофорного протоєрея та місіонара. Отець Мітрат Гапанович, білорусин, походить з Віленщини і числить 80 літ життя. Відзначився на душпастирській, місійній та письменницькій діяльності. Привернув на Білорусі цілі села разом із їхніми парохами до катол. Церкви. Писав багато популярних праць для народу, а також цілі томи поважних праць вже на скитальщині. В день ювілею в празник св.Петра й Павла відправив торжественну Сл.Божу в асисті українського духовенства.

Білорусини-католики в Західній Європі є, як звісно, під юрисдикцією української Апостольської Візитатури.

Переслідування релігії в Китаю.

В Китаю є 22 католицьких єпископів-китайців. Решта єпископів походить з Європи й Америки.

В північному Китаю переслідування Церкви сильно розгорілося. В останніх двох роках багато священників вбито, а сотки церков і місій пограбовано і знищено.

(За ньюйоркським "Єзуїт Міссіоні")

Візита канадійських міністрів.

Бразилійська "Праця" з 14.5.ц.р. подає, що міністр Закордонних справ Канади Сен Лоран та міністр еміграції Глен, та ще двох послів до Федерального ур'яду в Оттаві зложили візиту Впреосв.Василієві Ладиці, архієпископові українців-католиків Канади.

Ці відвідини є доказом зростання авторитету ієрархії укр.-католицької Церкви, з якою числяться тепер видатні державні мужі світу.

Поляки вивезли архів Лаврівського в Перемишлі.

Бразилійський часопис "Праця" з 28.5.1948. подає: "Катедру в Перемишлі після вивезення наших владик зайняли кармеліти. В приміщеннях капітули був архів заснований крилошанином Лаврівським в ХУІІІ.ст. Були там неоцінені скарби нашої давнини, почавши від корони Данила, яку дарував Св.Отець Іннокентій ІУ. і якою князь Данило коронувався в Дорогичині 1253.р. Були там старі княжі грамоти, багато перводруків, старі видання, пергаминові Євангелії, старі малюнки й ризи, старі монети, манускрипти наших владик і тисячі культурних цінностей.

Поляки все це вивезли до Варшави й Любліна.

Катедра "Теології Сходу".

Університет в Ерлангені створив у себе катедру "Теології Сходу". Такі катедри були давніше на університетах в Кенігсбергу і Бреславі.

Високошкільні тижні в Зальцбургу, що тривали від 26.липня до 15.серпня, були присвячені центральним питанням теології й історії під моттом: "Бог в історії". Спеціально були порушували теми: Тіло, душа, дух та ціле діло

створення. Найславніші науковці та професори університетів (німецьких, швейцарських та ньюйоркських) трактували проблеми людини, створення, з точки погляду фізики, біології, психології, техніки, мистецтва.

"...а між ними найсимпатичніші українські студенти".

Про життя українських студентів в Люені заговорила в останніх тижнях майже вся преса на скитальщині, в Америці, Канаді і т.

Серед тих різних голосів прихильності й признання ви-
різняється довша стаття-репортаж спеціального кореспондента
мальтійської католицької преси на Бельгію д-ра Рене Сірільо.
Знакомі називають його "мальтійським амбасадором в Бельгії".
Стаття ця під н.: "Український студентський дім в Лувені" по-
міщена в одному з найбільших мальтійських часописів - "Голос
Правди" з 5.5.1948 р.

Він пише: "Між 7 тисячами студентів, що студіюють на львівському університеті надибуємо представників 36 націй. Велике число з них, що втікачі, що мусіли покидати рідні сторони та шукати захисту під крилами найбільшого католицького університету. Вони вірають, що колись повернуться додів, та віддають своїй вітчизні набутий досвід і знання. Ви там зустрічаєте представників різних слов'янських народів, а між ними найсимпатичніші українські студенти".

Стипендії для 100 студентів-католиків.

Католицькі єпископи США уфундували 100.000 доларів на стипендії, щоб студентам з ІС-зони уможливити студії на університетах Америки. Ті стипендії призначені для студентів усіх факультетів.

Будівельні плани американських
католиків.

Американські католики ухвалили протягом 10 найближчих літ видати на виконання будівельного плану 10 мільярдів доларів.

План передбачує будову 38 шпиталів, 83 університетів, 236 середніх і нижчих шкіл, 57 колегіїв, 124 відпочинкових домів і 316 церков. Цю ухвалу виніс конгрес 500 делегатів католиків, на чолі якого стоїть архієпископ Чикаго Кардинал С.Стріч.

Ф і л ь м п р о Л ю р д.

Недавно заложене в Саарбрюкен "С а а р б р ю к е н с т у -
д і о" як перший фільм випустило культур-фільм п.п. "С в я т а
у з д о р о в л ю ю ч а в о д а", присвячений чудесним
уздоровленням в Мерд.

Ш у к а е а к т о р а н а р о л ю Х р и с т а .

Французський фільмовий режисер Абель Ганс закінчив підготовчі роботи над монументальним фільмом "Життя Христа". Фільм буде знімається в Єгипті, буде колоритний, у французькій, англійській та іспанській мовах. Роль Христа буде грати це заводський актор, лише монах, котрого Ганс шукає тепер по

Х Р О Н И К А т-ва "О Б Н О В А"

12.5.48. ШИРШІ СХОДИНИ ЧЛЕНІВ, на котрих п.д-р В.Ленцик виголосив реферат на тему: "Р о л я Ц е р к в и в д е р - ж а в н о м у б у д і в н и ц т в і".

Провідні думки доповіді: Історія вчить, що держави, в яких Церква мала належний голос і співділала своїми благородними за-
садами на формування державного життя - ті народи майже тільки
користь. Церква ніколи однак не може дати себе спровадити до слі-
пого знаряддя в руках поліційно-адміністративного апарату, як
це було в білій, чи є тепер в червоній Росії.

Позиція Церкви в державі мусить спиратись на слова Христа - "кесареві - кесарєво, Богові - Боже". Собто в компетенції, які належать Церкві не може мішатись держава, знову ж Церква не може сповняти тих функцій, які належать виключно державі.

Беручи до уваги українські відносини, ми можемо на основі історичних даних ствердити, що в періодах нашої історії, коли Церква високо стояла, тоді державне життя було живішим пульсом, коли ж упадала Церква, і народний живчик був слабше, а то й цілком замирив (XV-XVI ст.)—(Доба Могиллянської Академії—державне відродження доби Хмельницького)—(Зріст освіти греко-католицького духовенства в Галичині—галицьке відродження).

Всім нам відомо, як від "емно відбилось на відродженні нашої державности у 1918.рр. брак належної оцінки Церкви. Незвичайно глибоку аналізу ролі церкви в державі дає найбільший наш державно-творчий ум Вячеслав Липинський. Його думки повинні б в тій матерії бути доброгоказом кожному українцеві. "Церква - це сила духовна; держава - це сила матеріальна. Не може сила матеріальна обійтись без сили духовної і не може держава обійтись без Церкви, без релігії, без її вищого духовного благословення і моральної санкції для своїх виконаних заходів." Оце слова Вячеслава Липинського, які досадно характеризують його погляд на відношення Церкви до держави.

22.5.48. Гурток членів "Обнови" та гостей оглянув
"Виставку німецької преси".

Вичерпних пояснень у діляв провідник екскурсії д-р. Ю. Рибак, культ. референт т-ва "Обнова". При цій нагоді учасники екскурсії зробили спільну знімку.

2.6.48. ШИРШІ СХОДИНИ ЧЛЕНІВ, на котрих д-р Остап Оришкович виголосив реферат на тему: "Первопричина макрокосмосу і мікрокосмосу".

Глибоко-філософський реферат про Бога як першопричину всесвіта й чоловіка. Прелегент згадав про Платона й Арістотеля, що дуже були зблизились до християнського поняття Абсолюта. Арістотель, приймаючи Абсолюта як Першопричину світу, відкидав тезу, що Абсолют піклується світом, себто, говорячи новочасним терміном, відкидав Боже Провидіння.

Наші поняття про Бога є аналогічні з видимого світа, звідси агностицизм Канта, котрий твердив, що ми в силі пізнати лише феномени речей, а не речі самі в собі, "Ding an sich". Прелегент наводив докази на існування Бога переважно з розуму (нпр. зі скінченності речей, змінності речей і т.і.).

Вкінці навів цитати визначних науковців - природників, як Галілеї, Нютон (в комен. Стар.З.), Кеплер та Макс Планк.

В дискусії забирали голос пп.: Набарсний, мгр.Перейма, Вол.Кульчицький.

Товариство Українських Студентів Католиків "Обнова" в Лондоні
Ініціативний Комітет для З'їзду Федерації

О б ъ ѝ ж н и к

Згідно з постановою Управи Т.У.С.К. "Обнова" в Мюнхені відбудеться в днях 4 і 5 жовтня 1943 в Мюнхені Перший З'їзд Товариств Українських Студентів Католиків з таким порядком нарад:

- I. Відкриття
2. Вибір Президії З'їзду
3. Прийняття Правильника З'їзду і Порядку нарад
4. "Обнова" вчора и сьогодні - реферат
5. Дискусія
6. Прийняття статуту Федерації У.С.К.
7. Вибір Органів Федерації У.С.К.
8. Федерація У.С.К. "Обнова" - її роль серед українського студентства і в міжнародній католицькій співпраці
9. Дискусія
10. Внески і запити
- II. Закриття

Всі Товариства Українських Студентів Католиків "Обнова" повинні негайно приступити до вибору делегатів на З'їзд. Вибір делегатів відбувається на Загальному Зборі Т.У.С.К. "Обнова". На кожних 15 членів вибирається один делегат. Лишки понад 5 вибирають також одного делегата.

Делегат має право передати письмово повноважність іншому членові своєї організації.

Вибрані делегати одержують від своїх Товариств письмові посвідки, які стверджували би їхній мандат. Якщо делегати мають намір ставити пропозицію відносно вибору до органів Федерації студентів неприявних на З'їзді, повинні подбати про письмову згоду на вибір від дотичних кандидатів.

Управи Т.У.С.К. "Онова" повинні в найкоротшім часі прислати поазбучний список своїх членів за станом із 15.8.1948, з зазначенням віку членів, їх особового стану і високих шкіл, на яких студіюють і даток прийняття в члени. Їм побажаним, щоби Управи виготовили звіт про діяльність із своєї дотеперішньої діяльності від початку оснування Товариства.

Управа Т.У.С.І. "Обнова" Мюнхен забезпечує делегатам приміщення та харчі продовж двох днів. Початок 3'їзду в год. 9.рано. Приміщення 3'їзду буде подано окремо.

До Мюнхену просимо прибути по змозі в переддень 3'їзду на адресу:

(München 8, Ramersdorf, Ayingenstrasse 17/II). і зголошуватися в канцелярії Т.У.С.Н. "Обнова".

Всіх ВІ Читачів бюлетеню "Обнова" прохасмо присилати дописи, завва-
ги, статті та інші матеріали до бюлетеню на адресу "Obnova", Mün-
chen 3, Ayingerstr. 17/II.

Добровільні датки за окремі числа бюлетеня й на розбудову нашої
праці прохавмо слати на адресу: "Obnova", München 8, Ayingerstr.
17/II.

"OBNOVA" München 3, Ramersdorf, Ayingerstr.17/II.